

Ludmila MASOL
Olena GAIDAMAKA
Oksana KOLOTYLO

ARTĂ

CLASA

3

LIRIC

POETIC

GRACIOS

VISĂTOR

EROIC

FERM

ÎNDRĂZNE

VITEAZ

ДЕРЖАВНИЙ ГІМН УКРАЇНИ

Музика Михайла Вербицького

Слова Павла Чубинського

Ще не вмерла України і слава, і воля,
Ще нам, браття молодії, усміхнеться доля.
Згинуть наші воріженьки, як роса на сонці.
Запануєм і ми, браття, у своїй сторонці.

Приспів:

Душу й тіло ми положим за нашу свободу,
І покажем, що ми, браття, козацького роду.

Ludmila MASOL
Olena GAIDAMAKA
Oksana KOLOTYLO

ARTĂ

manual curs integrat pentru clasa a 3-a a instituțiilor
de învățământ mediu general cu limba moldovenească de predare

Recomandat de Ministerul Învățământului și Științei al Ucrainei

Cernăuți
«Bukrek»
2020

УДК 7(075.2)
МЗ1

Перекладено за виданням:
Л.М. Масол, О.В. Гайдамака, О.М. Колотило. Мистецтво: підручник інтегрованого курсу для 3-го класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Генеза, 2020. 128 с.: іл.

*Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(наказ Міністерства освіти і науки України від 21.02.2020 № 271)*

Видано за рахунок державних коштів. Продаж заборонено

SEMNE CONVENȚIONALE:

 — sarcini și întrebări;

 — ascultă;

 — imaginează-ți;

 — vizionează;

 — interpretează;

 — generalizare.

Масол Л.М., Гайдамака О.В., Колотило О.М.

МЗ1 Мистецтво: підручник інтегрованого курсу для 3 класу з навчанням молдовською мовою закладів загальної середньої освіти. Чернівці: Букрек, 2020. 128 с.: іл.

ISBN 978-617-7770-75-5 (молд.)

УДК 7(075.2)

ISBN 978-966-11-1086-0 (укр.)

ISBN 978-617-7770-75-5 (молд.)

© Масол Л.М., Гайдамака О.В.,
Колотило О.М., 2020
© Видавництво «Генеза»,
оригінал-макет, 2020
© Видавничий дім «Букрек»,
переклад, 2020

DRODZY TRZECIOKLASIŚCI, DROGIE TRZECIOKLASISTKI!

Zapraszamy razem z Lasolką, Barwikiem, ich nowym kolegą Med-Artem i tym podręcznikiem do kontynuowania wędrowki po Krainie Sztuki. Będziemy poznawać postaci liryczne, heroiczne, fantastyczne i komiczne, obrazować swoje wrażenia za pomocą sztuki. Powodzenia!

I. WĘDRÓWKI ARTYSTYCZNE POSTACI LIRYCZNYCH I LEGENDARNYCH BOHATERÓW

1. LASOLKA I BARWIK W KRAINIE SZTUKI

Kontynuujemy wędrówkę po Krainie Sztuki razem z naszymi przyjaciółmi – Lasolką i Barwikiem. Spotkasz się tutaj z wieloma postaciami (bohaterami) – lirycznymi, heroicznymi, fantastycznymi.

 Siergiej Bortkiewicz. Księżniczka na ziarnku grochu (z cyklu «Obrazy muzyczne do bajek Hansa Christiana Andersena»). *Maurice Ravel*. Pięknotka. Rozmowy Pięknotki z Potworem (z suity «Moja matka gęś» do bajek Charles'a Perraulta).

 Jak sobie wyobrażasz Księżniczkę i Pięknotkę? W jakim tempie są wykonywane ich tańce? Czy można nazwać je bohaterkami lirycznymi? Co się dzieje w utworze «Rozmowy Pięknotki z Potworem»? Jak kończy się dialog bohaterów? Czy te utwory są programowe? Jak można to ustalić?

 Cykl (укр. *цикл*) – utwory muzyczne (albo części), połączone wspólnym pomysłem.

 Ćwiczenie «Bohaterowie bajek».

Pięknie i dokładnie śpiewaj samogłoski, precyzyjnie i krótko – spółgłoski. Weź prawidłowy oddech.

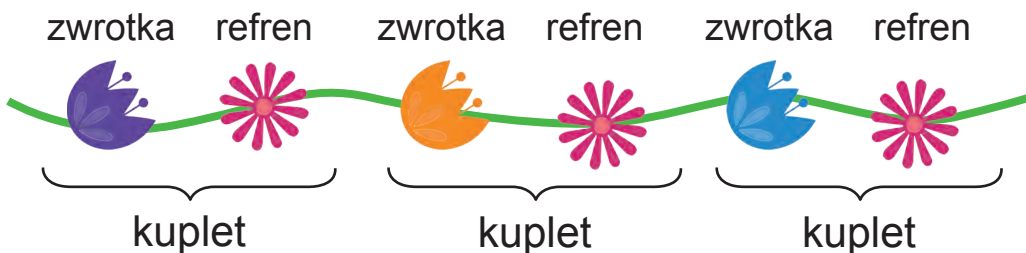
Бу-бу - бу-ра - ті - но, Ба-ба, Ба-ба - Я - га, Бі - бі - бі-ло - сніж - ка тут жи - вуть.
Ко-ко - ти-го - рош-ко, Ку-ку - кур-ка Ря-ба, Ко-ко - ко-ло - бок нас ра - до ждуть.

 Zaśpiewaj piosenkę «Marzenia się spełniają» (*Dodatek nutowy, s.122*).

Zapis nutowy

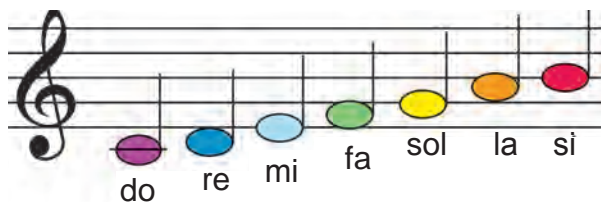
Forma
zwrotkowo-
refrenowa

 Opowiedz, z jakich części składa się forma zwrotkowo-refrenowa. Która z części kupletu powtarza się bez zmian?

Przypomnij sobie, za pomocą jakich znaków zapisuje się muzykę. Znajdź je na pięciolinii i klawiaturze.

Zwróć uwagę: imię Lasolki zawiera w sobie nazwy dwóch nutek. Zastanów się nad imieniem Barwika.

 Zabawa ruchowa. Bajkowy pociąg (z serii «Z miłością do dzieci»).

 Wymyśl słowa, w których «schowały się» nazwy nut. Ułóż rebusy.

1. LASOLKA I BARWIK W KRAINIE SZTUKI

Podróżując po Krainie Sztuki, możemy zanurzyć się w niepowtarzalnym pięknie otaczającego nas świata. A nasza wyobraźnia «domaluje» coś ciekawego i niezwykłego.

 Co dzieje się na ilustracji? Co niezwykłego zwróciło twoją uwagę? Wyobraź sobie, że znajdujesz się w środku tego obrazu? Rozejrzyj się dokoła. Jakie postaci cię otaczają? Jakie dźwięki słyszeć? Przypomnij sobie, jakie materiały i narzędzia wykorzystują w swojej pracy malarze.

Malarze «opowiadają» ciekawe historie, tworząc ilustracje do książek. Pomagają nam one wyobrazić sobie wydarzenia i bohaterów.

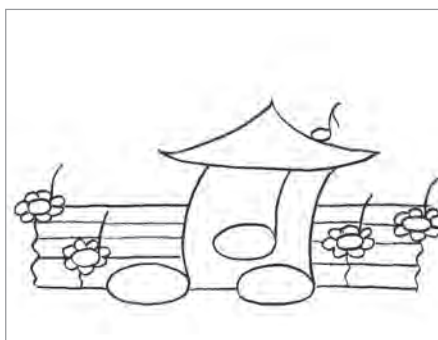
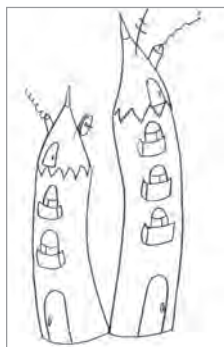
Ilustracja (ukr. *ілюстра́ція*) – obraz, który towarzyszy tekstowi utworu literackiego.

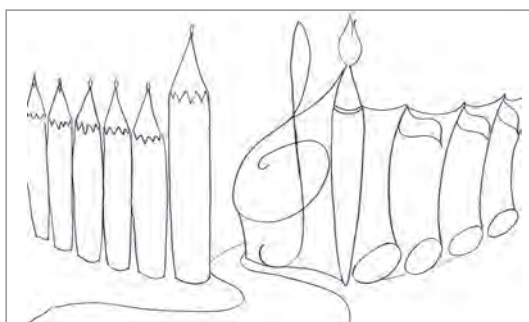
Warsztat plastyczny

Wybór formatu obrazu (orientacji / położenia kartki papieru) zależy od formy tego, co chcemy namalować. Jeżeli przedmioty lub ludzie mają podłużny kształt pionowy – wybieramy format pionowy, jeżeli szeroki – poziomy.

 Wymyśl bajkę o Krainie Sztuki. Wyobraź sobie, że jesteś plastykiem i ilustratorem. Namaluj ilustrację do swojej bajki (*przybory rysunkowe*).

Wariant 1. Brama Krainy Sztuki.

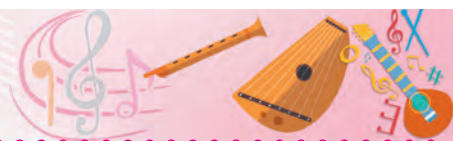

Wariant 2. Domki, w których żyją mieszkańcy Krainy Sztuki.

 Zastanów się, jakimi ilustracjami korzystnie byłoby uzupełnić niezwykle przygodę Barwika i Lasolki w Krainie Sztuki.

2. GALERIA PORTRETOWA

Wędrując po Krainie Sztuki, przeniesiemy się do teatru lalkowego złego Karabasa-Barabasa. Właśnie do niej przypadkiem trafił Pinokio (Buratino) – i zastał tam prawdziwe cuda!

F/a «Pinokio», «Przygody Buratina» (*fragmenty*).

Jurij Szewczenko. Balet «Buratino i czarodziejskie skrzypce» (*fragmenty*).

Która z postaci baletu o Buratinie jest bohaterem lirycznym, kto jest wesoły, a kto – zły? Jaka muzyka towarzyszy Buratinowi?

liryczna

taneczna

wolna

szybka

rytmiczna

śpiewna

wesoła

W muzyce charakter bohatera przedstawia przede wszystkim *intonacja*.

Intonacja (ukr. *інтона́ція*) – podstawowy element melodii, który określa jej charakter.

Złoty kluczyk Buratina jest zaczarowany. Otwiera on potajemne drzwi do szczęśliwej krainy piękna, dobra i wiedzy. Więc również tobie pomoże znaleźć się w Krainie Sztuki i tworzyć niezwykle cuda plastyczne.

PIERWSZY CUD (MUZYCZNY) (praca w grupach).

Zaimprovizujcie melodie do wierszy – portrety postaci z baletu. Zatanówcie się, kogo z nich można scharakteryzować melodią śpiewaną, kogo – melodią taneczną, a kogo – deklamacyjną (przypomina mowę).

*Ja – bohater opowieści,
poznaj mnie bez podpowiedzi.*

*Jestem aktorem u Karabasa,
Jestem smutny, ale nie płaksa.
Choć do smutku jest przyczyna:
Zakochałem się w Malwinie.*

*Jestem straszny i brodaty,
Nie sprzeczaście ze mną się!
Głos mój, niby groźny huk,
Ja – doktor lalkowych nauk!*

DRUGI CUD (TEATRALNY) (praca w parach).

Wybierzcie postaci i spróbujcie po kolei przedstawiać za pomocą mimiki i ruchów ich charaktery w taki sposób, żeby inni odgadnęli imię bohatera.

W czasie wolnym poeksperymentuj: wymyśl różne intonacje muzyczne – wesołą, liryczną, smutną, zagniewaną, przestraszoną, spokojną.

2. GALERIA PORTRETOWA

Aby przedstawić człowieka, malarze tworzą *portrety*.

? Scharakteryzuj ludzi, przedstawionych na portretach.

Charakter i nastrój postaci można przedstawić za pomocą mimiki.

? Rozpoznaj, jakie emocje przedstawiają wizerunki postaci z bajek.

Portret (укр. портрét) – malarski, rzeźbiarski lub fotograficzny obraz człowieka lub grupy ludzi.

Warsztat plastyczny

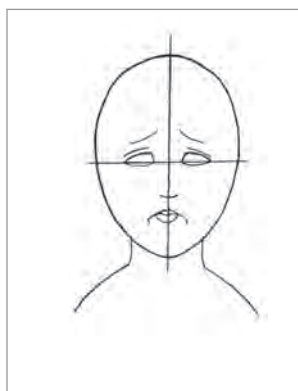
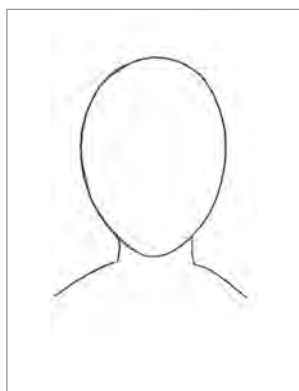
Malując portret, trzeba zachowywać proporcje – współzależność między częściami twarzy.

Na portret wybiera się najczęściej format pionowy.

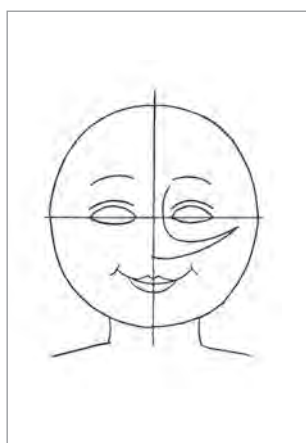
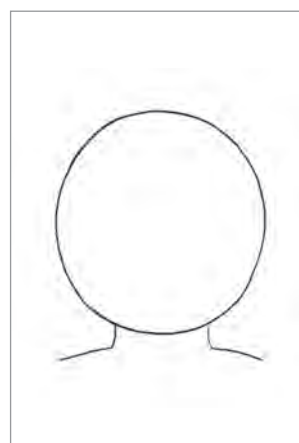

TRZECI CUD (PLASTYCZNY). Namaluj portret ulubionego bohatera z bajki «Przygody Buratina» (gwasz).

Wariant 1. Smutny Pierrot.

Wariant 2. Wesół Buratino.

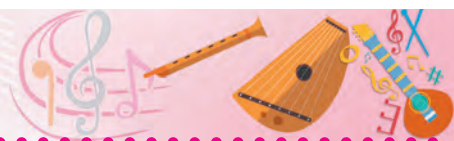
Przejrzyj ilustracje w podręczniku z języka ukraińskiego, czytanki albo w swoich ulubionych książkach i znajdź portrety postaci.

Malarstwo (укр. живопис) – rodzaj sztuk plastycznych, malowanie farbami.

3. BOHATEROWIE LIRYCZNI

Razem z bohaterami dzieł sztuki możemy marzyć, cieszyć się i tęsknić. Wiele emocji przeżywamy razem z bohaterami lirycznymi. Są poetyccy, wytworni, marzycielscy, otwarci, czasem bardzo ufni.

W baletach kompozytorzy najczęściej charakteryzują postacie liryczne za pomocą walca albo innej muzyki tanecznej.

 Sergiusz Prokofiew. Walec z baletu «Kopciuszek»; «Julia jako młoda dziewczyna» z baletu «Romeo i Julia».

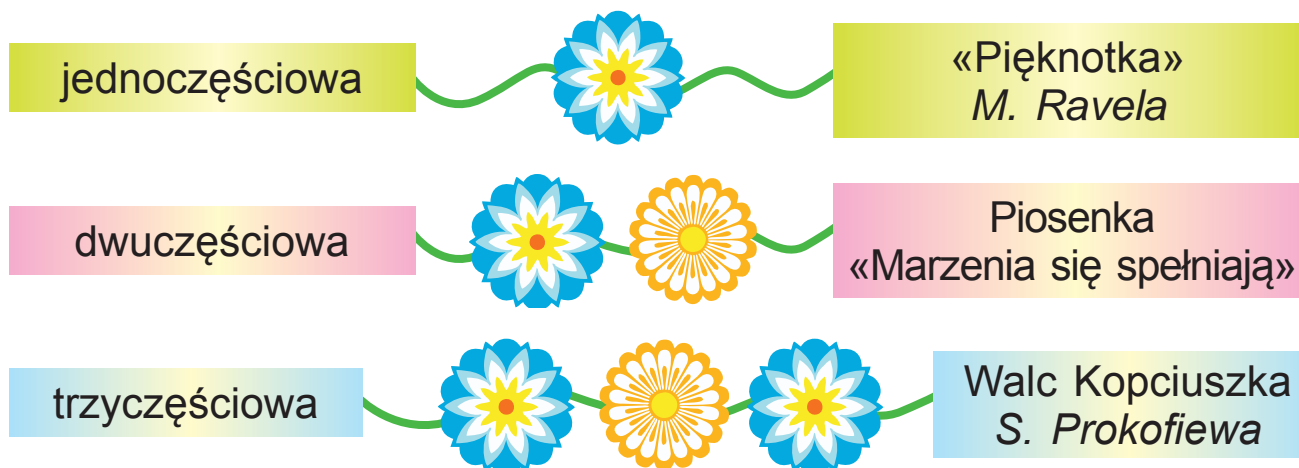
 Jakie rodzaje sztuki zostały połączone w baletcie? Jak nazywamy tancerki baletowe? Jak zmieniają się nastroje bohaterek w różnych częściach wysłuchanych utworów?

Zapis nutowy

Każdy utwór muzyczny posiada *formę muzyczną*. Najbardziej popularne formy – jednoczęściowa, dwuczęściowa i trzyczęściowa.

 Praca w parach. Improwizacja (instrumentalna, wokalna, taneczna).

Wariant 1. Wymyślcie dialog instrumentalny Pięknotki i Bestii w formie jednoczęściowej (trójkąt i tamburyn).

Wariant 2. Wymyślcie «portrety» wokalne Kopciuszka i jej macochy w formie dwuczęściowej: dobrać odpowiednie intonacje – śpiewne, gwałtowne itd.

Wariant 3. Wyobraźcie sobie, że jesteście na scenie baletowej. Spróbujcie odtworzyć taniec Kopciuszka i Księcia na balu w formie trzyczęściowej. Zmieniajcie tempo i ruchy zgodnie z charakterem muzyki.

 Przypomnij sobie znane filmy animowane i fabularne, w których głównego bohatera czy bohaterkę można scharakteryzować jak postaci liryczne.

Film animowany (укр. мультфільм) – rodzaj sztuki filmowej, której bohaterami są lalki albo narysowane postacie.

3. BOHATEROWIE LIRYCZNI

W utworach literackich bohaterowie liryczni najczęściej przeżywają ciekawe przygody i niespodzianki. Często towarzyszą im różne dziwa, cudowne sytuacje, które pomagają pokonywać przeszkody, robić pożyteczne rzeczy. Przecież dobro ma zawsze pokonywać zło.

Przypomnij sobie historię Kopciuszka. Jakich cudownych przeobrażeń doznał? Którą z ilustracji można nazwać portretem? Objasnij, które przedmioty (albo bohaterowie) są główni na ilustracjach? Co zostało przedstawione wokół nich?

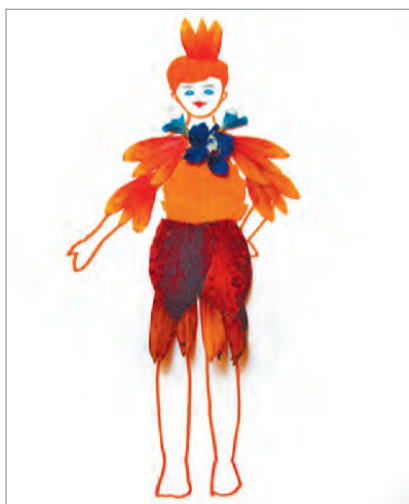
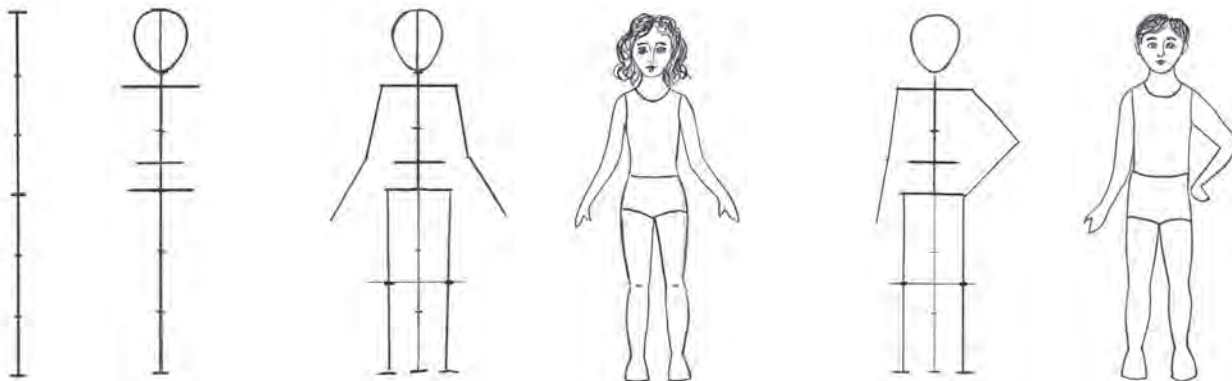
Композиція (укр. композиція) – to połączenie oddzielnych detali w całościowe dzieło.

Wykonaj portret bohatera bajkowego w pełnym wzroście. Ubranie wykonaj z materiałów naturalnych (*suche kwiaty, liście*).

Popatrz, jakie są etapy przedstawienia postaci ludzkiej w pełnym wzroście.

Podczas spaceru przyjrzyj się, jaki ubiór stworzył artysta plastyk. Pofantazuj i wymyśl własną kolekcję ubrań z różnych materiałów przyrodniczych.

4. JEDNOŚĆ CZŁOWIEKA I PRZYRODY

Wiele dzieł sztuki przedstawia bliski związek człowieka z przyrodą.

Opera Mikołaja Rimskiego-Korsakowa «Bajka o carze Sałtanie» jest wypełniona przygodami bohaterów, «obrazami» przyrody. Symfoniczne utwory opery odtwarzają potęgę morza oraz różne bajkowe cuda.

Mikołaj Rimski-Korsakow. Opera «Bajka o carze Sałtanie»: wstęp do II aktu («Morze»); aria Księżniczki-Łabędzia z II aktu (*fragment*); wstęp do 2 sceny IV aktu («Trzy cuda»).

Przypomnij sobie, czym jest opera. Jakie intonacje muzyczne charakteryzują wiewiórkę, rycerzy, Księżniczkę-Łabędzia? Która z nich jest łagodnie śpiewna, która – zabawowo-taneczna, a która – majestatycznie marszowa? Którego z bohaterów opery można nazwać lirycznym? Porównaj obrazy księżniczki: wokalny i instrumentalny. Muzyka morza i «trzech cudów» jest podobna czy kontrastowa?

Kontrast (zestawienie przeciwieństw) (укр. контраст)

W muzyce:
głośno – cicho
szybko – wolno
wesoło – smutno

W sztukach plastycznych:
wielkie – małe
jasne – ciemne
oddalone – bliskie

DZIEŃ DOBRY LUDZIOM NA ZIEMI

Muzyka i słowa *Ihor Tanczak*

Доб-рий день! Доб-рий день! Ни - ви і по - ля. ____
 Доб-рий день! Доб-рий день! В не - бі жу-рав - лі. ____

Доб-рий день! Доб-рий день! Ма - тін - ка-зем - ля! ____
 Доб-рий день! Доб-рий день! лю - дям на зем - лі! ____

Twórzmy z Lasolką cuda!

CUD PIERWSZY (TEATRALNY).

Za pomocą pantomimy pokaż ruch Księżniczki-Łabędzia, która płynie po morzu, albo jednego z rycerzy.

CUD DRUGI (MUZYCZNY) (praca w parach).

Poeksperymentujcie i wymyślcie dźwiękowe obrazy kontrastowe «Fale morza».

3/4 3/4

Rozwiąż rebusy.

bus tak ska krop

W czasie wolnym znajdź w Internecie wersję teatralną i filmową bajki H.Ch.Andersena «Mała syrenka», szczególnie f/a «Mała syrenka» (studio Walta Disneya).

Przy pomocy dorosłych spróbuj znaleźć grę komputerową o tej samej nazwie produkcji ukraińskiej.

4. JEDNOŚĆ CZŁOWIEKA I PRZYRODY

Morze oczarowuje swoją wyjątkowością i tajemniczością, inspiruje artystów do pracy. Pejzaże morskie zachwycają rytmem fal, odcieniami żywiołu wodnego, pięknem statków, które kołyszą się na wietrze.

? Przyjrzyj się kompozycji. Zwróć uwagę na rozmieszczenie żaglówek. Odcienie których kolorów dominują w odzwierciedleniu fal? Objaśnij.

W przedstawieniu krajobrazu artysta zastosował technikę kontrastu (przeciwieństwa). Aby wyraźnie oddać ruch fal na morzu, zestawiał jasne i ciemne odcienie koloru.

ciemne

jasne

Warsztat plastyczny

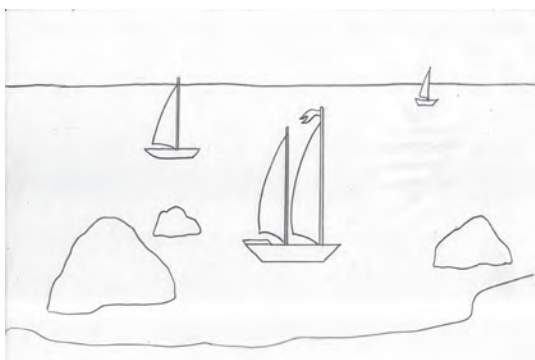
Barwik uczy zasad kompozycji:

- obiekty, które są *blisko* namalowane, przedstawiane są *jasnymi* kolorami i *większym* rozmiarem, są umieszczane na kartce papieru *niżej*;
- obiekty, które są *dalej* namalowane od widza, są *mniej jasne*, mniejsze i umieszczane na kartce papieru *wyżej*.

TRZECI CUD (PLASTYCZNY).

Wykonaj pejzaż, przedstaw nastrój morza (*akwarela*). Żeby uzyskać jaśniejszy odcień, dodaj wody. Nie zapomnij o zasadach kompozycji.

Potrenuj malowanie morza na komputerze.

Kolorystyka (koloryt) (укр. *кольорістика*) – harmonijne połączenie kolorów w kompozycji.

Pejzaż (укр. *пейзаж*) – przedstawienie krajobrazów w sztukach plastycznych.

5. JEDNOŚĆ CZŁOWIEKA I PRZYRODY (ciąg dalszy)

Piękno przyrody – malownicze krajobrazy, różnorodny świat zwierząt – fascynuje i imponuje. Nic więc dziwnego, że wiele zwierząt stało się bohaterami bajek, kreskówek, baletów, musicali i nie tylko.

Na przykład sprytny i zaradny kot – bohater bajki Charlesa Perraulta «Kot w butach» – pokazał swoje «talenty» w różnych rodzajach sztuki.

 Włada Kochanowska. Marsz Markiza Karabasa z bajki muzycznej «Kot w butach» (teatr «Kaskader»).

Henry Jackman. The Puss Suite. Ścieżka dźwiękowa z filmu animowanego «Kot w butach».

 Jak muzyka przedstawia charakter postaci? Zastanów się: czy do tej muzyki najlepiej śpiewać, tańczyć czy maszerować? Wybierz słowa kluczowe, charakteryzujące każdy utwór muzyczny. Przypomnij sobie o dziełach sztuki poświęconych zwierzętom. Opisz nastrój obrazu.

Energiczny

Marzycielski

Groźny

Wesoły

Zasmucony

Pogodny

Wytworny

 Zabawa ruchowa. «Koci band».

Marsz (ukr. *марш*) – utwór muzyczny, którego melodia ma energiczny, wyraźny rytm. W rytmie marsza bardzo dobrze się chodzi.

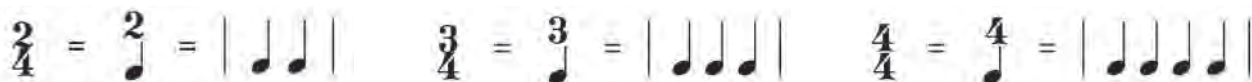
Rytm (ukr. *ритм*) – następujące po sobie krótkie i długie dźwięki w muzyce; powtórzenie albo następowanie po sobie kilku elementów w malarstwie, przede wszystkim w ornamentyce.

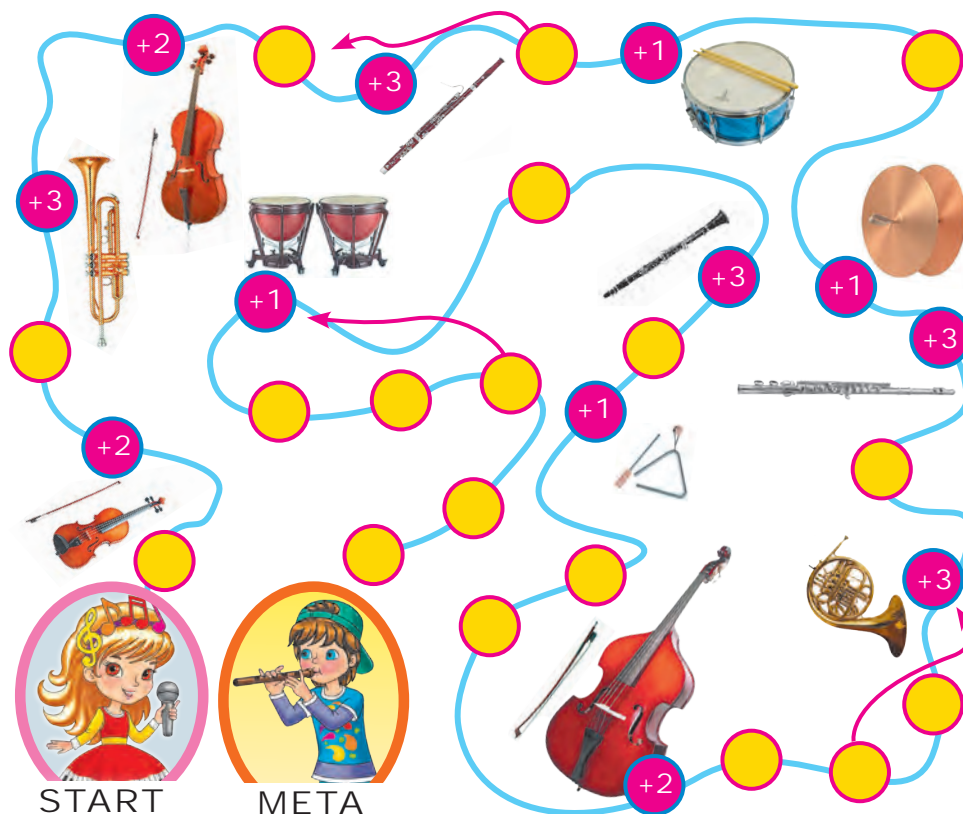

Zapis nutowy

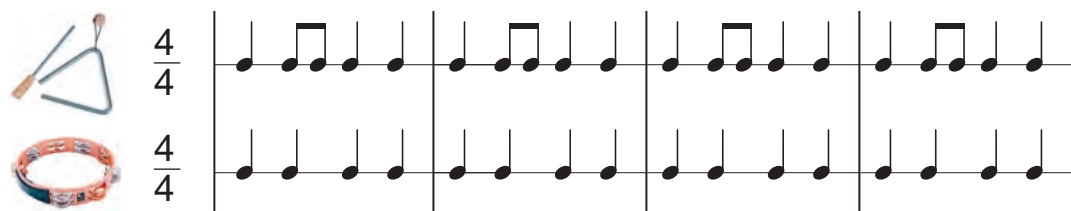
Wielkość taktu w zapisie nutowym wyznacza *metrum*.

Gra «Orkiestra». Nazwij instrument muzyczny przedstawiony na polu w pobliżu czerwonego koła. Błąd pozbawia następnego ruchu.

Przypomnij sobie instrumenty w orkiestrze. Zagraj rytm marsza.

Obejrzyj film animowany «Kot w butach» po angielsku.

Orkiestra symfoniczna (укр. *симфонічний оркестр*) – grupa muzyków, która składa się z wykonawców grających na instrumentach smyczkowych, dętych i perkusyjnych.

5. JEDNOŚĆ CZŁOWIEKA I PRZYRODY (ciąg dalszy)

Jesień czarodziejka pomalowała wszystko jasnymi kolorami. Obserwacja tego piękna podnosi nastrój. Co za wspaniała przyroda! Uważnie rozejrzyj się dookoła.

? Zwróć uwagę na kompozycję. Co, według ciebie, jest główne na obrazie?

Warsztat plastyczny

Tworząc kompozycję, trzeba określić główny element – *centrum kompozycji*. Obiekt ten można przedstawić w większym rozmiarze, jaśniejszym kolorze lub starannie narysować jego detale. Na przykład, umieszczając kota w kompozycji na pierwszym planie, artystka przyciągnęła do niego uwagę.

Namaluj pejzaż jesienny (gwasz), przedstawiając drzewa za pomocą poznanych sposobów (*patyczki do uszu, pomięty papier, gąbka*).

Wariant 1

Wariant 2

Zastanów się, na którym z pejzaży poniżej Barwik lepiej umieścił kota, tworząc centrum kompozycji. Spróbuj i ty zmienić środek kompozycji swojego obrazu – domaluj kota.

Wariant 1

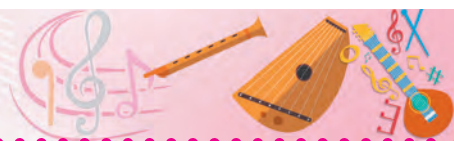
Wariant 2

Obserwuj otaczający cię świat, wykorzystując ramkę. Zatrzymuj spojrzenie na jednym i tym samym krajobrazie, zmieniając centrum kompozycji.

6–7. PRZYJAŹŃ I BRACTWO – NAJWIĘKSZE BOGACTWO

Lasolka i Barwik są przyjaciółmi. Lasolka pomaga zrozumieć mowę dźwięków muzycznych, a Barwik – ujawnić tajemnice sztuk plastycznych. Przyjaźń często zaczyna się w dzieciństwie.

? A jak ty rozumiesz słowa «przyjaźń», «przyjaciel»? Zastanów się, dlaczego te utwory są zatytułowane «Przyjaciele».

Muzyka może «opowiadać» o osobie w swoim własnym języku dźwięków, «malować» muzyczne «portrety» przyjaciół i przedstawiać ciepłe relacje między nimi lub odwrotnie – relacje negatywne, nieprzyjazne.

 Mychajło Stepanenko. Dręczycielka. Skrzywdzili (z «Dziecięcego zeszytu»).

? Porównaj utwory napisane w formie jednoczęściowej. Czy to muzyka programowa czy nieprogramowa? Zastanów się, czy prawdziwi przyjaciele mogą robić tak, jak te postacie muzyczne. Opisz intonację każdego utworu.

smutny

powolny

smutny

wesoły

pobudzony

energiczny

płaczący

żałosny

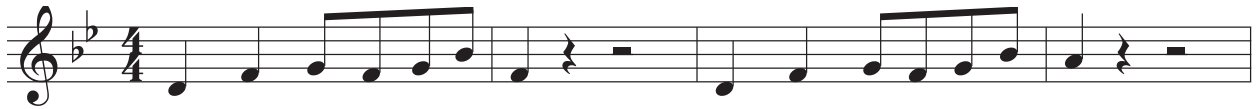
szybki

PRZYJAŹŃ

Muzyka *Olha Januszkewycz* Słowa *Maria Jasakowa*

Зна-ють всі: ко-ли є друг, все світ - лі-ша-є нав-круг.

Як-що сам не під-ве-деш, дру-зів біль-ше ти знай-деш.

F/a «Czterej muzykanci z Bremy» (*fragmenty*).

Przyjrzyj się pomnikowi Czterech muzykantów z Bremy. Których bohaterów poznajesz?

Wariant 1 (praca w grupach).

Razem z kolegami wykonajcie rytm wiersza. Umówcie się, który wers będziecie wykonywać solo, a który – w zespole.

*Wszyscy znają ich talenty,
to artyści, jak diamenty!*

Kogut, kot, osioł i pies,

nigdy ich nie kusi bies.

oni przyjaźń tylko znają,

swary, kłótnie omijają.

Wariant 2 (praca w parach).

Wyobraźcie sobie, że jesteście aktorami w teatrze, inscenizujecie wiersz.

Niedźwiedź z sową się kłócili: – Sowo, coś ty naplątała!

Przecież zimy nigdy nie ma! Taka z ciebie jest mądrała?

Sowa się zaśmiała szczerze: – Oj, nie dziwi mnie twa mowa.

Idziesz spać przecież jesienią, wstajesz – wiosna kolorowa!

Zabawa ruchowa. «Przyjaźń» (z serii «Z miłością do dzieci»).

Wyjaśnij znaczenie przysłów: «*Gdzie niezgoda, tam często szkoda*»; «*Bez wiernego przyjaciela wielki smutek*».

6–7. PRZYJAŹŃ I BRACCTWO – NAJWIĘKSZE BOGACTWO

Kto naprawdę nas kocha, przynosi radość i ratuje nas przed samotnością? Oczywiście są to zwierzęta, wierni przyjaciele człowieka. Artyści plastycy przedstawiają swoich ulubieńców na obrazach i w rzeźbach.

 Znajdź na ilustracjach rzeźbę. Zwróć uwagę, w jaki sposób autorzy przedstawili fakturę w tych dziełach, szczególnie sierść zaprzyjaźnionych piesków.

 Zabawa ruchowa. Taniec piesków dalmatyńczyków ze sztuki *Jewhenii Taku* «Wyspa śpiewających papug».

Faktura (ukr. *фактура*) – to struktura powierzchni, jeden z głównych środków wyrazu w rzeźbie.

Warsztat plastyczny

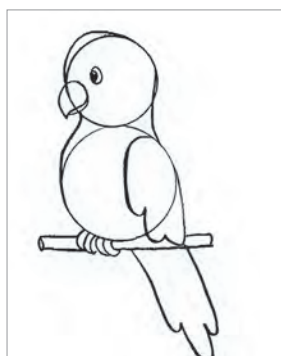
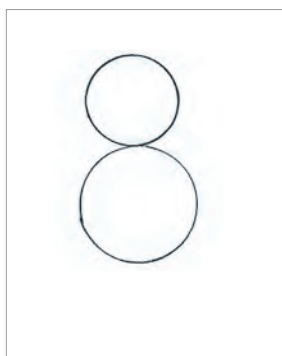
Fakturę można nie tylko zobaczyć, ale także poczuć ją w dotyku. Jest gładka, nierówna, z guzkami, szorstka itd. Za pomocą metody drapania, można stworzyć odpowiednie efekty w rzeźbie.

 Ulep bawiącego się pieska (*plastelina*). Na zakończenie pracy odtwórz fakturę: patyczkiem wykonaj kreski – jak sierść psa.

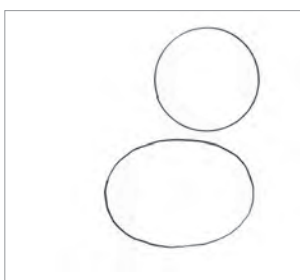

 Namaluj wesołego przyjaciela – papugę albo pieska (*gwasz*).

Wariant 1.

Wariant 2.

 Dowiedz się samodzielnie lub przy pomocy dorosłych, którym zwierzętom – przyjaciołom człowieka – w różnych krajach postawiono pomniki.

Kreska (ukr. *umpuх*) – linia, którą wykonuje się jednym krótkim ruchem ręki.

8. BOHATERSTWO W SZTUCE

Czy wiesz, kto to jest bohater? Bohaterami są często zwykli ludzie: skromni, uczciwi, bezinteresowni. W trudnych czasach śmiało podejmują walkę z krzywdą i niesprawiedliwością. Na przykład, bohater dawnych legend Mykyta (Cyryl) Kożumiaka. Jest on obdarzony heroiczną siłą, odpornością, wytrzymałością.

F/a «Mykyta Kożumiaka» (fragment).

Charakter bohaterski najlepiej oddaje muzyka marszowa. Marsze są tworzone do chodzenia (maszerowania) i najczęściej są napisane w metrum 4/4. Uroczyste marsze odbywają się na paradach wojskowych, energiczne sportowe – podczas zawodów. Są marsze wesole i smutne.

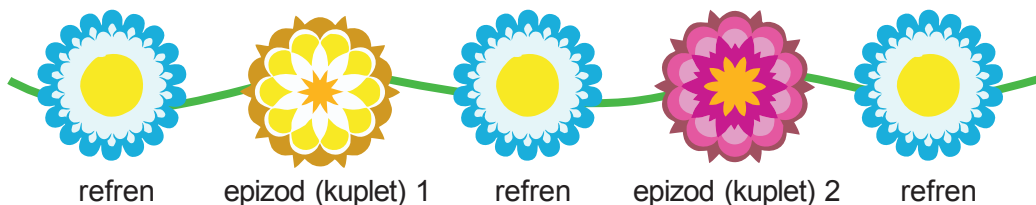
Piotr Czajkowski. Marsz drewnianych żołnierzyków (z «Albumu dla dzieci»). Wolfgang Amadeusz Mozart. «Marsz turecki» (rondo).

Jaka jest różnica między muzyką marszową a piosenką i muzyką taneczną? Porównaj różne wykonania utworu P. Czajkowskiego (fortepian, orkiestra). W jakim tempie maszeruje armia z zabawkami? Wyobraź sobie, że jesteś doboszem w tym szyku i, maszerując, powtórz rytm marsza.

Rondo (z włoskiego *ruch w kole*) (ukr. *рiндo*) – forma muzyczna, w której temat (refren) brzmi kilkakrotnie, naprzemiennie z różnymi epizodami.

NASZA OJCZYSTA UKRAINA

Muzyka *Olga Januszkewycz* Słowa *Zoja Tyszczenko*

На-ша рід-на Ук-ра-ї-на по-ле, ліс, річ-ки, до-ли-ни. Мо-ва

рід-на, рід-ний спів. Це-зем-ля мо-їх бать-ків, Ти для нас од-на-є-

ди-на-на-ша рід-на Ук-ра-ї-на. Що для-рід-на Ук-ра-ї-на

Zapis nutowy

Kropczka obok nuty wydłuża czas jej trwania (długość) o połowę.

$\text{Dotted quarter} = \text{quarter} + \text{eighth}$ $\text{Dotted eighth} = \text{quarter} + \text{eighth}$

Razem z przyjaciółmi wykonajcie rytm marsza. Chętni mogą stworzyć rondo, w którym ten marsz będzie głównym tematem, powtarzając się kilka razy (refrenem). Wybierzcie solistów, aby improwizować epizody (kuplety).

W czasie wolnym wraz z przyjaciółmi i rodzicami dowiedz się, jakie pomniki bohaterów Ukrainy znajdują się w twojej małej ojczyźnie.

8. BOHATERSTWO W SZTUCE

Czytając opowieści o dawnych dziejach, zanurzasz się jakby w świecie przeszłości naszej ziemi. Ilustracje książkowe odtwarzają obrazy tych wydarzeń, portrety bohaterów.

Spójrz na dekoracyjny obraz bohatera. Zwróć uwagę na szczegóły obrazu.

Starodawne książki były pisane ręcznie. Wyjątkowa była pierwsza wielka litera, ozdobiona różnymi ornamentami. To – *inicjał*, który oznacza początek. Inicjały używane są również we współczesnych książkach.

СЛОВО
О ПЬЯКУ ИГОРЕВЪ,
ИГОРА СЫНА СВАТЪСЛАВА,
ВНУКА ОЛЬГОВА.

С ЛѢПОЛИ НЫ БѢШЕЪ, БРАТІЕ,
НАУАТИ СТАРЫМИ СЛО-
КЕСЫ ТРУДНЫХЪ ПОВѢСТІИ О
ПЬЯКУ ИГОРЕВЪ, ИГОРА СВАТЪ-
СЛАВЛИУА! НАУАТИ ЖЕ СѢ ТЪИ
ПѢСНИ ПО БЫЛИНАМЪ СЕГО
ВРЕМЕНИ, А НЕ ПО ЗАМЫШЛЕНІИЖ

Scharakteryzujcie zdobienie artystyczne inicjałów.

Warsztat plastyczny

W zależności od kształtu obiektu przedstawianego artyści używają formatu trójkątnego, kwadratowego, prostokątnego, owalnego lub okrągłego.

Popatrz jak Barwik i Lasolka wykonali swoje inicjały.

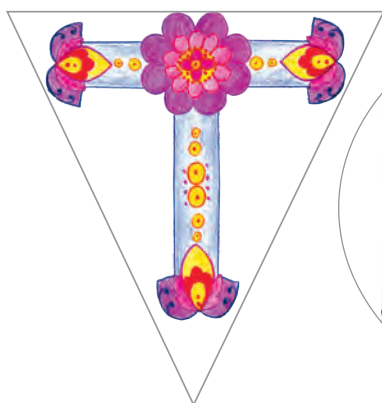
Wykonaj literę dekoracyjną (*materiał dowolny*).

Wariant 1: inicjał – początek twojego imienia

Wariant 2: inicjał – ilustracja treści ulubionej bajki

Wariant 1

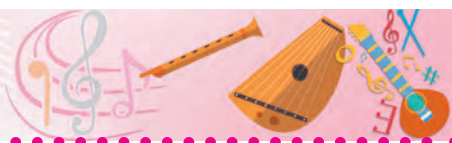
Wariant 2

Znajdź inicjały w książkach z biblioteki domowej lub szkolnej.

9. BOHATEROWIE W ANIMACJI

Z książek i filmów często dowiadujemy się o bohaterstwie, odwadze i sprycie bohaterów. Niezwykłą siłą miał bohater Kotyhoroszko. Pokonał Smoka i uwolnił braci i siostrę Ołenkę z niewoli.

Przygodom Kotyhoroszki poświęcony jest serial animowany, którego każdy odcinek rozpoczyna się energiczną marszową piosenką.

Marsze są często wykonywane przez *orkiestrę dętą*, która składa się z instrumentów dętych i perkusyjnych. Ta orkiestra różni się od symfonicznej brakiem instrumentów smyczkowych.

Instrumenty dęte blaszane

trąbka

puzon

waltornia

tuba

Piosenka z f/a «Przygody Kotyhoroszki i jego przyjaciół» (muzyka *Andrij Sołowjow*).

Francesco Pellegrino. Parada bohaterów.

Kto wykonuje marsze? Scharakteryzuj muzykę.

 Wykonaj piosenki Kotyhoroszki i jego siostry Olenki w odpowiednim charakterze.

 Muzyka dla Kotyhoroszki i Olenki powinna być podobna czy różna – kontrastowa? Podziel na dwie kolumny słowa, które charakteryzują muzykę Kotyhoroszki i Olenki:

zdecydowana

łagodna

dobroduszna

mężna

delikatna

energiczna

odważna

natarczywa

 A teraz wyobraź sobie muzyczny «portret» Smoka. Która muzyka najlepiej go charakteryzuje: liryczna i śpiewna, zabawna i taneczna, czy deklamacyjna (podobna do mowy)? Jako akompaniament wykorzystaj instrumenty akustyczne.

Hej, chłopcze! Sz-sz-sz...

Czego ci tu trzeba? Sz-sz-sz...

Będziemy się bić czy godzić? Sz-sz-sz...

 Zastanów się, do którego z wysłuchanych marszów lepiej wykonywać gimnastykę poranną.

Film (укр. *фільм*) – rodzaj sztuki filmowej, w której grają aktorzy.

9. BOHATEROWIE W ANIMACJI

Często spotykamy się z bohaterami, obrońcami w filmach animowanych (kreskówkach). Kreskówki bywają lalkowe i rysunkowe. Są tworzone przez plastyków animatorów. Rysują oni wiele kadrów, aby postacie zaczęły się ruszać. Zwykle praca jest podzielona. Jedni rysują postacie, odtwarzając ich ruchy, inni – przyrodę, w której odbywa się akcja, i obiekty.

Znajdź we fragmencie z kreskówki przyjaciół Kotyhoroszki – Wernyhorę, Krutywusa, Wernyduba. Wyjaśnij, jak rozumiesz wyrażenie «*Butawa jest znakiem władzy, który nie każdy może trzymać w rękach*».

Dla jednej sekundy filmu animowanego trzeba namalować 24 kadry!

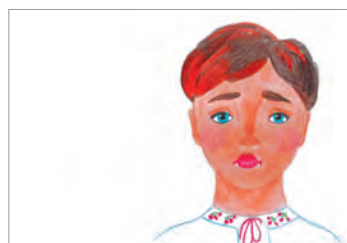
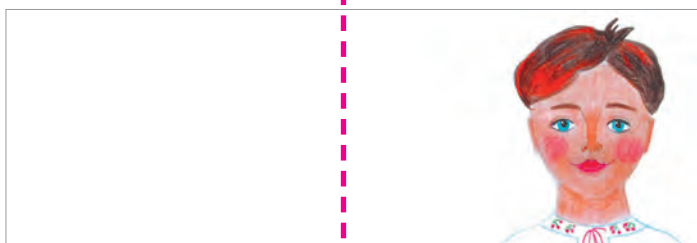
Warsztat plastyczny

Przypomnij sobie: na portret najlepiej wybrać format pionowy. Aby prawidłowo narysować twarz osoby, podziel wysokość i szerokość głowy na pół. Linia pozioma – to linia oczu.

Spróbuj «ożywić» Kotyhoroszkę (*kredki, flamastry*). Narysuj jego radosną twarz na pasku papieru. Następnie złóż papier i narysuj smutną twarz Kotyhoroszki na górnej połowie arkusza. Powinna być ona umieszczona dokładnie powyżej pierwszego zdjęcia.

linia zgięcia

Owiń górną krawędź kartki papieru na ołówek. Kilkakrotnie szybko przesunij ołówek od prawej do lewej strony.

Wyobraź sobie, że jesteś plastykiem animatorem i stwórz kreskówkę o Kotyhoroszce. Narysuj serię kolejnych ujęć złego Smoka z płonącym ogniem w paszczy. Wymyśl tekst do narysowanych kadrów ze Smokiem. Aby stworzyć animację możesz wykorzystać aplikację Stop Motion Studio.

10–11. RÓD KOZACKI NIGDY NIE ZGINIE

Artyści opiewają odwagę i bohaterskie czyny Kozaków zaporoskich, którzy bronili swojej ziemi ojczystej. Ich cechy, takie jak odwaga, wytrwałość, wierność Ojczyźnie, były szanowane nie tylko w przeszłości. Są również cenione w naszych czasach. Przecież jesteśmy godnymi potomkami Kozaków!

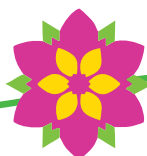
 F/f «Ogniem i mieczem». *Jewhen Adamcewycz*. Marsz zaporoski.

 Semen Kłymowskyj – Ludwig van Beethoven. Jechał Kozak za Dunaj («Schöne Minka, ich muß scheiden»). *Ludwig van Beethoven*. Wariacje na ukraiński temat (na skrzypce i fortepian).

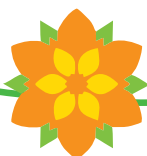
 Kto wykonuje utwór? Jak zmienia się charakter melodii pieśni w wariacjach? Porównaj formę muzyczną wariacji z formą ronda.

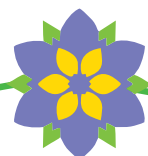
temat

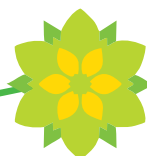
wariacja 1

wariacja 2

wariacja 3

wariacja 4

Wariacje (укр. *варіації*) – forma muzyczna, w której brzmi temat i jego motyw.

JESTEŚMY SPADKOBIERCAMI KOZAKÓW

Muzyka *Anna Ołejnikowa* Słowa *Inna Czajczenko*

Нав-кру-ги лу-на - є спів. Ми-на-щад-ки ко - за - ків,
Збе-ре-жем ми-ну-лу сла-ву - сла-ву пра-ді-дів сво - їх!

Gra improwizacja «Forma muzyczna» (praca w grupach).

Wariant 1. Wymyślcie melodię taneczną do wiersza. Stwórzcie wariacje na ten temat: solo, w zespole, z akompaniamentem rytmicznym. Zmieniajcie również tempo, głośność, rytm.

Ten taniec nazywa się tak: sławny bojowy hopak.
Hop-hop, hopaczek, zatańcz Kozaczek!

Wariant 2. Wymyślcie marsz kozacki w formie ronda. Na epizody (kuplety) stwórzcie melodie kontrastowe: deklamacyjną (rap) i śpiewną.

Refren (chór): My – Kozacy, wolni ludzie, mężni i odważni wszędzie.

Kuplet 1. Osełdec – nie ryba, a kozacka czupryna.

Kuplet 2. Nasz ubiór – to szarawary, mamy ich aż po dwie pary.

Pograjcie z kolegami w grę «Ożyw rzeźbę». Grajcie role Kozaków.

10–11. RÓD KOZACKI NIGDY NIE ZGINIE

Czasy kozactwa – to jaskrawa karta bohaterskiej przeszłości narodu ukraińskiego. Wszyscy na Ukrainie wiedzą, kim są Kozacy. Słowo «Kozak» oznacza «wolny wojownik». O tych odważnych ludziach stworzono wiele książek i obrazów, opiewano ich w pieśniach i wierszach, poświęcono im filmy, w tym serial animowany.

 F/a z serii «Kozacy» (*fragment*).

 Rozpoznaj na ilustracjach postaci z kreskówek – Kozaków Oka, Hraja i Tura. Zwróć uwagę na to, jak różnią się charakterem i wyglądem. Przypomnij sobie, co już wiesz o ukraińskich Kozakach.

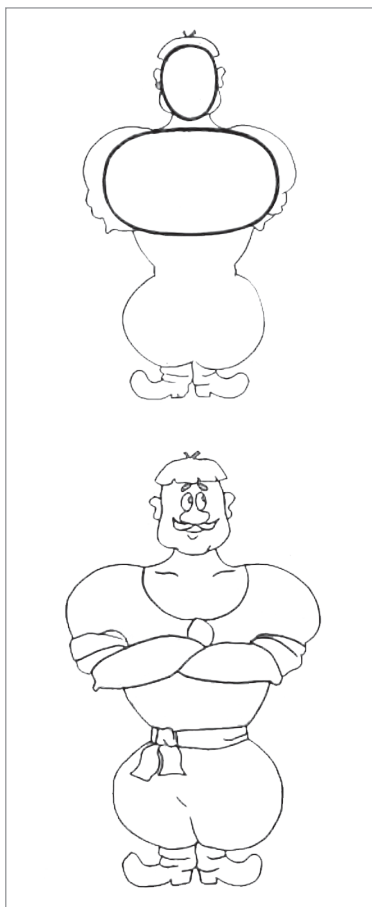
 Obejrzyj obrazy Kozaków. Który z nich należy do rzeźby, a który – do płaskorzeźby? Który z pomników swoim charakterem przypomina marsz Kozaków?

Relief (płaskorzeźba) (укр. рельєф) – wypukły obraz na płaszczyźnie.

 Namaluj jednego z Kozaków – bohaterów kreskówki (*kredki, flamastry*).

 Wykonaj magnes pamiątkowy z wesołym Kozakiem i pomaluj go (*ciastolina lub glina, gwasz*).

 W wolnym czasie obejrzyj bajki z serii o Kozakach. Wymyśl z przyjaciółmi fabułę nowego filmu o współczesnych przygodach Oka, Hraja i Tura. Jeśli chcesz, zilustruj je rysunkami-kadrami.

12. NASZA CHWAŁA, PIĘKNO I WIELKOŚĆ

Ukraińcy zawsze pamiętają o tych, którzy przynieśli chwałę naszej ziemi ojczystej. Takim sławnym ludziom wznosi się pomniki, przedstawia się na monetach, znaczkach, ponieważ są oni wielkością i dumą naszego państwa. Wśród takich postaci jest twórca hymnu narodowego Ukrainy Mychajło Werbycki.

Światowej sławy śpiewaczka europejskiej sceny operowej Salomea Kruszelnicka znana jest na całym świecie. Jej piękny głos oczarowywał ludzi na wszystkich kontynentach.

Mistrz świata zapaśnik Iwan Piddubnyj i wielu innych Ukraińców pomnożyło sportową sławę naszego kraju.

 Ukraińskie pieśni ludowe w wykonaniu Salomei Kruszelnickiej (*do wyboru*).
Taras Keryczok. Piosenka marszowa «Sportowy duch».

 Zastanów się, dlaczego głos słynnej śpiewaczki zachwycał słuchaczy w wielu krajach. Scharakteryzuj muzykę piosenki marszowej. Dowiedz się, jakie rodzaje sztuk walki włączono do zawodów z *chortyngu*.
Wyjaśnij, jak rozumiesz mądrość ludową «*Ukraińcy śpiewają przez cały rok i przez cały wiek*».

Chortyng (укр. *хóртинг*) – narodowy rodzaj sportu na Ukrainie (od nazwy wyspy Chortyca – historycznego centrum kozactwa ukraińskiego).

Razem z kolegami z klasy wykonajcie rytm wiersza «solo – wszyscy razem». Wybierzcie solistę (solistkę).

*Płynie piosenka z głębi wieków,
o nieśmiertelnej chwale Kozaków.
My – sportowcy,
chortyng łączy nas,
I ty dołącz, z nami piękny czas.*

GIMNASTYKA PORANNA

Muzyka *Mychajło Obłeszczuk* Słowa *Raisa Obszarska*

Oй, я-ка чу - до - ва гім - нас - ти-ка ран - ко - ва. Вго - ру ру - ки
пі - дій-ма - єм, при - сі-да - є - мо, стри-ба - єм, роз-ви-ва - є - мо пос-та - ву,
під - рос-та - є - мо на сла-ву. Все це ро-бим за-люб-ки. Ми - ве-се - лі,
ми ве - се - лі діт - ла - хи.

Znajdź w zapisie nutowym piosenki nuty z kropkami. Przypomnij sobie, co one oznaczają.

Omów z kolegami rolę chortyngu w rozwoju fizycznym i duchowym doskonaleniu człowieka. Dowiedz się z dodatkowych źródeł o dziecięco-młodzieżowej grze «Chortyng-Patriota».

12. NASZA CHWAŁA, PIĘKNO I WIELKOŚĆ

Bohaterami Ukrainy są nie tylko sławni Kozacy i dzielni wojownicy, ale także astronauta, strażacy, którzy ratując ludzi, ryzykują własnym życiem. Budowane są dla nich pomniki. Pomniki, monety okolicznościowe i znaczki honorują także artystów, mistrzów sztuki dekoracyjnej, którzy są dumą narodu.

Przyjrzyj się ilustracjom i objaśnij, które z dzieł jest płaskorzeźbą.

W dziełach sztuki artyści często umieszczają *symetrycznie* elementy kompozycji o identycznym kształcie, kolorze i rozmiarze.

Symetria (укр. *симетрія*) – jest to układ identycznych części kompozycji względem linii środkowej – *osi symetrii*.

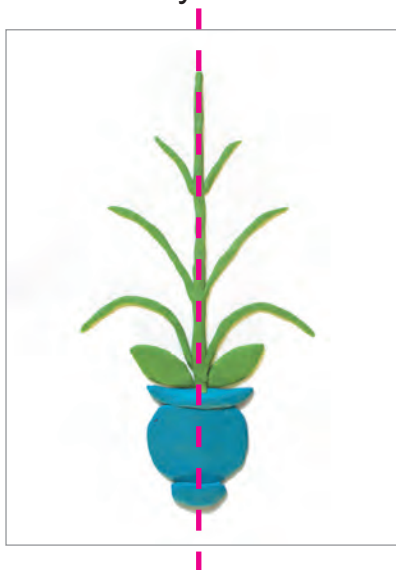

Warsztat plastyczny

Płaskorzeźby bywają różne: *wypukłe* (haut-relief) (płaskorzeźba wystaje nad powierzchnię o ponad połowę objętości rzeźby) i *płaskie* (bas-relief) (płaskorzeźba wystaje nad powierzchnię mniej niż połową swej wypukłości).

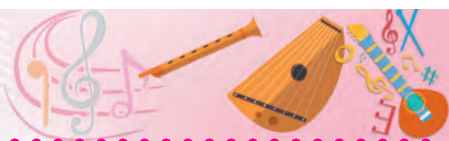
 Wykonaj płaskorzeźbę płaską «Drzewo życia» (*karton, plastelina*). Chętni mogą wykonać oddzielne detale, na przykład doniczkę (wazę), w technice wypukłej.
oś symetrii

Obejrzyj wideo uczniów «Bajkowy świat Marii Pryjmaczenko». Dowiedz się, czyje portrety przedstawiono na ukraińskich banknotach. Czy jest wśród nich artysta?

13. NOWOROCZNY KALEJDOSKOP

Z dawnych czasów ukraińskie dzieci, wstrzymując oddech, czekały na noworocznego dobrodzieja Świętego Mikołaja z prezentami (czasem przychodzi z różgą do niegrzecznych dzieci). Dziadek Mróz jest dobrym «gościem» z innych krajów, a nasi przodkowie mieli Moroza-Morozenka – groźnego władcę zimna, śniegu i lodu.

Świątecznym symbolem Ukraińców na Nowy Rok był diduch dziad-snop, symbol urodzaju i bogactwa. Zwyczaj dekorowania choinki zabawkami przyszedł do nas z Europy.

 Wymyśl noworoczną opowieść do obrazu.

 Santa Baby (w wykonaniu ManSound). Nowa radość zawitała (w wykonaniu Tercji Pikardyjskiej). Carol of the Bells (w wykonaniu Pentatonix).

PIOSENKA NOWOROCZNA

Muzyka i słowa *Natalia Maj*

За вік-ном, за вік-ном па - да - ють сні-жин - ки. Ти, ма - ту - сю, сте - ли
І я - лин - ку гур-том бу-дем при-кра-ша - ти. Но-вий рік, Но-вий рік

бі - лу ска-тер-тин - ку. Но-вий рік, Но-вий рік вже у на-шій ха - ті!
вже у на-шій ха - ті

Но - вий рік, Но - вий рік вже у на - шій ха - ті!

Czym w twojej rodzinie ozdabia się mieszkanie na święta Bożego Narodzenia i Nowego Roku? Stawia się diducha czy choinkę?

Ałła Mihaj. Choineczka.

Gra muzyczno-choreograficzna «Wesołe święto».
Zaimprovizujcie ruchy i akompaniament instrumentalny do piosenki o choince.

F/f «Przygody S Mikołaja»,
f/a «Pidżamersi. Gekson ratuje Święta»
(fragmenty).

W czasie wolnym obejrzyj z rodziną film animowany «Gdzie jest Gwiazdka?» albo noworoczny film fantasy «Tylko cud».

13. NOWOROCZNY KALEJDOSKOP

Bożonarodzeniowo-noworoczne prezenty przynoszą dzieciom czarodzieje. Na Ukrainie jest to Święty Mikołaj, który w Ameryce, Kanadzie i Australii jest nazywany **Santa Claus** (św. Mikołaj). Amerykański i kanadyjski dobrodziej podróżuje na jeleniach, a Australijczyk uwielbia surfować. Do Holendrów i Belgów **Sinterklaas** i jego asystent **Black Pete** przybywają statkiem, a następnie jadą na białym koniu. Przez komin Pete wchodzi do domów i wkłada prezenty do butów. Czeski **Mikulas** i jego francuski odpowiednik **Père Noël** również wchodzi do domu przez dachy. Dobra wróżka **Befana** leci do włoskich dzieci na miotle. A imię szwedzkiego dziadka **Jultomten**, który przypomina krasnoludka w czerwonej czapce, tłumaczy się jako «święteczny krasnal». I to jeszcze nie wszyscy noworoczni czarodzieje!

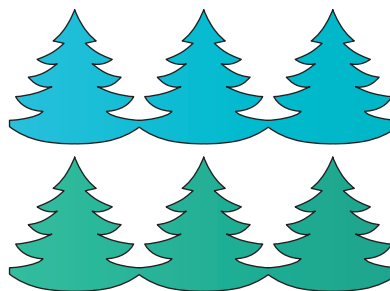
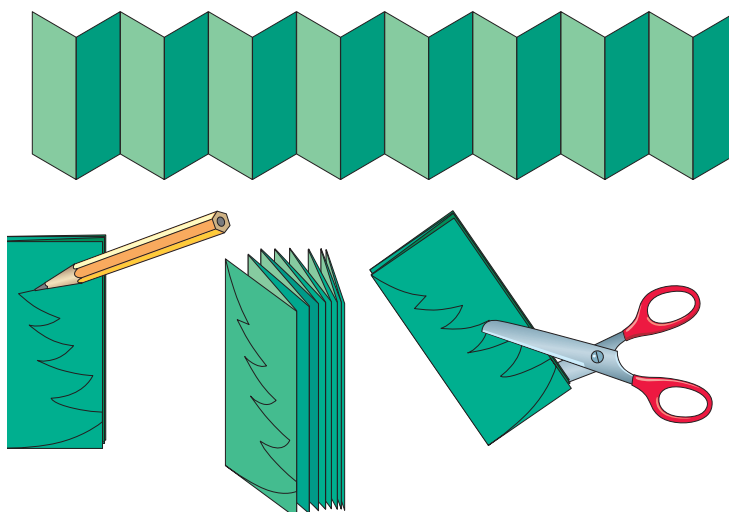
Wybierz czarodzieja, którego chcesz zaprosić na Święta.

 Lasolka i Barwik otrzymali pocztówki od swoich europejskich przyjaciół. Na podstawie zdjęć świątecznych czarodziei zgadnij, z którego kraju pochodzą.

 Wariant 1. Wykonaj noworoczną wycinankę dla swoich przyjaciół. Przed wycinaniem papier trzeba złożyć na pół, na cztery lub na osiem części.

Wariant 2. Wykonaj świąteczny scrapbooking (dekorowany album). Wykorzystaj go do wklejania świątecznych zdjęć. Wyślij zdjęcia do znajomych z różnych krajów.

 Wymyśl interesujące noworoczne życzenia dla swojej rodziny, które można stworzyć za pomocą komputera.

Wycinanka (укр. витинанка) – wycinanie figur z papieru, złożonego podwójnie lub więcej razy, rodzaj sztuki zdobniczej (użytkowej).

14. NOWOROCZNY KALEJDOSKOP (ciąg dalszy)

Wiadomo, że nasi odlegli przodkowie świętowali Nowy Rok... wiosną! Święto to nazywało się Nowoleciem, towarzyszyły mu ceremonialne obrzędy, pozdrowienia i zabawy z maskami («Małanka», «Kozą»). Dlatego wiele szczydrywek wspomina o przybyciu ptaków (pamiętasz, że w «Szczedryku» jest mowa o przybyciu jaskółek?). Później obchody Nowego Roku zostały przełożone na zwykły dla nas czas.

 «Dobry wieczór tobie, panie gospodarzu» (w różnych wykonaniach).

 Kto wykonuje tę kolędę? Które wykonanie spodobało ci się najbardziej?

W Boże Narodzenie Ukraińcy śpiewają kolędy, a w Nowy Rok hojnie winszują, życząc sobie zdrowia i dobrobytu. W Boże Narodzenie dzieci i dorośli noszą maski i chodzą od domu do domu, wykonując różne obrzędy, takie jak «Chodzenie z kozą». Jeden z kolędników ubrany jest w odwrócony kozuch i maskę z rogami na głowie. Czy nie jest prawdziwą kozą?

 Znajdź na ilustracjach wśród kolędników «kozę» w kozuchu i masce.

HO-HO-HO KOZA

Ukraińska piosenka ludowa

Go-go-go ko-za, go-go bi-la-ja, go-go ci-ra-ja, ой, roz-xo-di-sja,
roz-we-se-li-sja po vsjo-mu dvo-ru, po ve-se-lo-mu.

 Spróbuj zaśpiewać melodię utworu, nazywając nuty. Zagraj tę melodię na dzwoneczkach lub metalofonie. Zainscenizujcie z kolegami piosenkę-grę «Ho-ho-ho koza». Podzielcie role.

 Na Święta zaśpiewaj kolędy i szedriwki swoim sąsiadom, rodzinie.

Pieśni kalendarzowo-obrzędowe (укр. календарно-обрядові пісні) – pieśni ludowe, które śpiewa się podczas obrzędów zgodnie z porami roku.

14. NOWOROCZNY KALEJDOSKOP (ciąg dalszy)

Ozdoby choinkowe mają swoją historię. Według legendy, pierwsza szklana bombka świąteczna pojawiła się w Niemczech. Jak to się stało? Pewnego roku był nieurodzaj jabłek, a właśnie nimi zawsze ozdabiano choinkę. Wtedy ludzie przyszli do dmuchaczy szkła z prośbą o zrobienie szklanych jabłek na święta. Od tego czasu szklane bombki stały się najbardziej popularne wśród ozdób choinkowych.

Ale jednokolorowe bombki na choince nie wyglądają zbyt interesująco. Możesz je «ożywić» za pomocą ornamentu i innych ozdób.

Obejrzyj świąteczny szklany «kalejdoskop» i określ, na których ozdobach jest ornament.

Ornament (укр. орнамент) – obraz zbudowany z rytmicznie powtarzających się elementów.

 Kto prawidłowo wykonał ornament na ozdoby choinkowe – Barwik czy Lasolka?

 Wariant 1. Wytnij kółeczko z kolorowego kartonu – jest to kształt świątecznej bombki. Narysuj asymetryczny wzór na bombce i ozdób ją drobno pociętą folią (*klej PVA*).

Wariant 2. Wytnij kółeczko z kolorowego kartonu – jest to kształt świątecznej bombki. Narysuj ornament na bombce i ozdób ją brokatem (*klej PVA*).

 Wykonajcie grupową wystawę waszych ozdób świątecznych.

SPRAWDŹ SWOJE OSIĄGNIĘCIA

Zadania Lasolki

1. Które utwory zaliczysz do lirycznych, a które – do bohaterских?

S. Prokofiew.
Walc z baletu «Kopciuszek»

J. Adamcewycz.
«Marsz zaporoski»

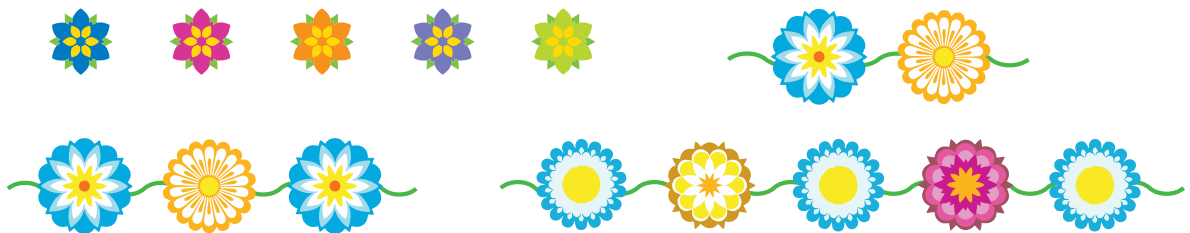
S. Bortkiewicz.
«Księżniczka na ziarnku grochu»

T. Keryczok.
«Sportowy duch»

2. Nazwij instrumenty muzyczne, które wchodzą w skład orkiestry dętej.

3. Nazwij formy muzyczne zgodnie ze schematami.

4. Rozwiąż rebus i nazwij słowo, które oznacza główny element melodii.

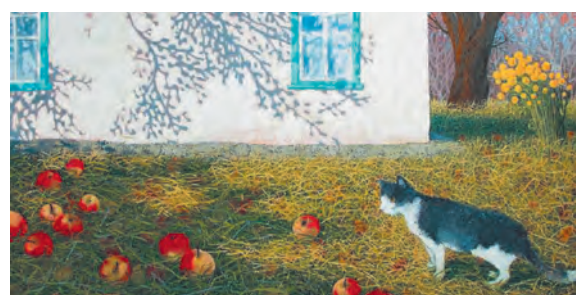

Zadania Barwika

1. Czym różni się portret od martwej natury i pejzażu?
2. Wybierz spośród obrazów płaskorzeźbę i rzeźbę.

3. W której z prac jest wyraźnie widoczna linia horyzontu?

4. Objasnij, jak rozumiesz symetrię w plastyce?

Zadania Lasolki i Barwika

1. Podaj przykłady form w sztuce.
2. Ułóż słowa w odpowiednich skrzyniach sztuki.

rzeźba

orkiestra

znaki artykulacyjne

chór

koncert

ornament

tempo

kompozycja

rytm

3. Dobierz ilustracje do utworów muzycznych z podręcznika.

ManSound. «Santa Baby»

F. Pellegrino. «Parada bohaterów»

4. Który z utworów muzycznych nadaje się do gimnastyki porannej?

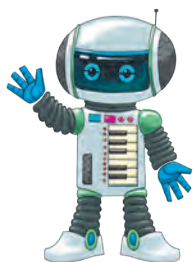
II. FANTASTYCZNE I KOMICZNE POSTACIE W SZTUCE

15. PODRÓŻ DO ŚWIATA FANTASTYKI

Wszystkie dzieci lubią fantazjować! Ty, chyba, także lubisz wymyślać, czytać książki i oglądać filmy o niesamowitych historiach?

Zapoznaj się z nowym przyjacielem Lasolki i Barwika. To robot Med-Art, przybysz z fantastycznej krainy Fantazlandii. Za pomocą nowoczesnych mediów przeniesie nas do różnych światów sztuki – prawdziwych lub wirtualnych (wyobrażonych). Robot umie rysować, tańczyć, grać na instrumentach muzycznych.

Dlaczego nazywam się Med-Art? Bo ze mnie ekspert w sztuce. Jestem gadżetem, jestem smart, poprowadzę was ze szkolnych ław w świat cudownej sztuki.

 Piosenka robota CE-E («Oh, Oh, Oh, Watch CE-E go»). *Nikołaj Rimski-Korsakow*. Lot trzmiela (w wykonaniu małej pianistki Anke Chen i robota Teo Troniko).

 W jaki sposób rytm utworu oddaje charakter robota, jego ruchy mechaniczne? Scharakteryzuj wykonanie utworu «Lot trzmiela».

 Gadżet (ukr. *гаджет*) – nowość techniczna w postaci urządzenia elektronicznego.

Roboty muzyczne potrafią czynić cuda. Grają na instrumentach, improwizują lub tworzą własne kompozycje.

PLANETA DZIECIŃSTWA

Muzyka i słowa *Diana Ptaszynska*

Приспів

Пла - не - та ди - тин - ства, пла - не - та ди - тин - ства, по -
не - та ди - тин - ства, ве - се - ла й бар - вис __ та, __ про -

ча - ток ман - дрів - ки в нез - ві - да - ну даль, пла
ща - ти - ся з не - ю __ нам _____ три - шеч - ки жаль

Zapis nutowy

Siłę dźwięku w muzyce – *dynamikę* oznaczamy:

pianissimo	piano	mezzo piano	mezzo forte	forte	fortissimo
<i>pp</i>	<i>p</i>	<i>mp</i>	<i>mf</i>	<i>f</i>	<i>ff</i>
bardzo cicho	cicho	dość cicho	dość głośno	głośno	bardzo głośno

W czasie wolnym posłuchaj muzyki w wykonaniu robotów muzyków.

15. PODRÓŻ DO ŚWIATA FANTASTYKI

Wiele nieoczekiwanych odkryć czeka na ciebie w krainie robotów Fantazlandii. Med-Art pozna was z robotami plastykami. Potrafią one rysować różne kompozycje, w tym portrety, podobne do ludzi, których portretują.

 Rysowanie przez robota plastyka.

Elektroniczny robot plastyk może rysować jednocześnie trzema różnokolorowymi flamastrami. Porusza swoimi mechanicznymi «rękami» i tworzy kolorowe obrazy na papierze. Taką kompozycję można uzupełnić własnymi detalami artystycznymi.

Różnorodne roboty zabawki są niezwykle popularne. Wiele dzieci fascynuje się transformerami, robotami dinozaurami, uwielbia jeździć na skuterach elektrycznych.

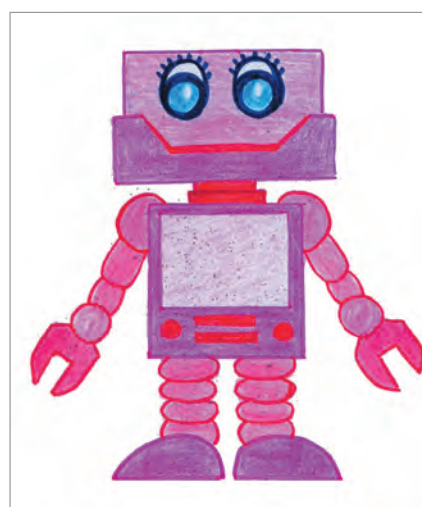
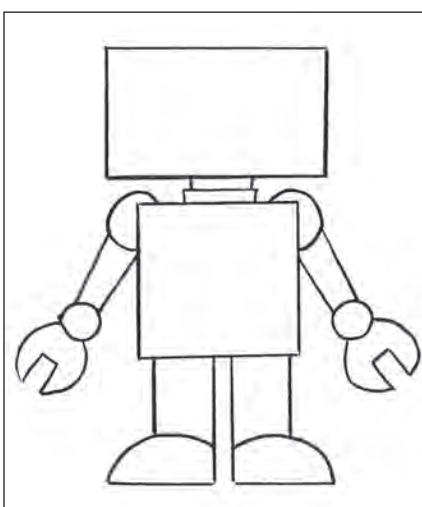
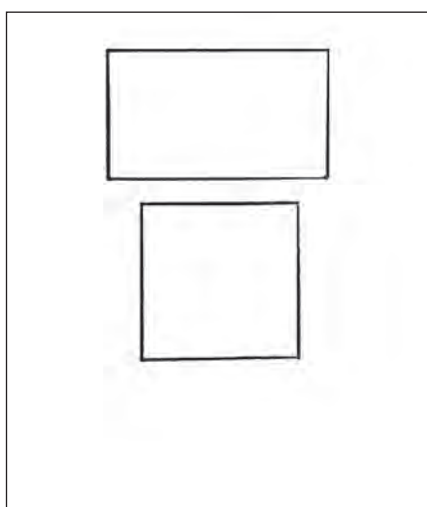

 Przyjrzyj się robotom zabawkom. Który z nich najbardziej ci się podoba i może zostać twoim przyjacielem?

Twórcy gier animowanych i kreskówek często przedstawiają pozytywnych bohaterów robotów podobnych do ludzi. Robota zabawkę można wykonać z prostych materiałów gospodarstwa domowego: pudełek kartonowych, plastikowych butelek i kubków, pokrywek, słomek do soku itp. Wystarczy tylko uruchomić wyobraźnię i nie zapomnieć o dobrym nastroju!

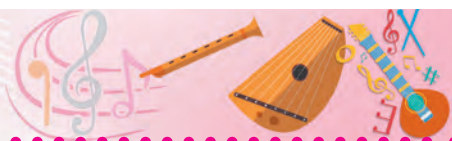
 Wyobraź sobie, że jesteś graczem (ekspertem od gier komputerowych) i narysuj robota z prostych form do gry komputerowej (*kredki*).

 W czasie wolnym razem z przyjaciółmi wykonajcie robota i transformera wszędziechoda do fantastycznych podróży. Wymyślcie gry z nimi.

16. PODRÓŻ DO ŚWIATA FANTASTYKI (ciąg dalszy)

W przeszłości wymyśleni bohaterowie podróżowali po świecie latającym dywanem, balonem. Baba Jaga latała na stępie, Carlson – dzięki śmigłu na plecach. A postacie współczesnych kreskówek latają transformerami, skuterami elektrycznymi i statkami kosmicznymi.

Piotr Czajkowski. Baba Jaga. Jurij Wesniak. Carlson.

Jaki charakter ma muzyka? Jak sobie wyobrażasz postaci fantastyczne: Babę Jagę i Karlsona? Kto wykonuje te utwory? Czy obraz jest realistyczny, czy fantastyczny? Objasnij.

F/a «Karlsson z dachu» (Szwecja, fragmenty).

Zespół (укр. ансамбль) – to grupa muzyków składająca się z dwóch lub więcej wykonawców, którzy wykonują muzykę razem.

Wariant 1. Wymyśl melodię i wykonaj ją z akompaniamentem.

Uruchomię silnik mały, szukać przygód tych wspaniałych.

Wariant 2. Przypomnij sobie, jak wykonuje się nutę z kropką. Wykonaj rytm lotu Karlsona z Braciszkiem nad miastem.

Zapis nutowy

Oprócz wykonywania solo, muzykę może śpiewać lub grać na instrumentach kilku wykonawców: dwóch – *duet*, trzech – *trio*; czterech – *kwartet*.

Wspólnie z przyjaciółmi stwórz różne rodzaje zespołów – duety, trio, kwartety. Wykonajcie w zespole swoją ulubioną piosenkę z akompaniamentem.

Piosenka «Przyjaciele podróżnicy» (autor słów *Halyna Brytan*).

W czasie wolnym poszukaj różnych zapisów nutowych w podręczniku, znajdź nuty z kropkami.

16. PODRÓŻ DO ŚWIATA FANTASTYKI (ciąg dalszy)

Fantazjowanie w plastyce jest trudniejsze niż opisywanie wymyślonych wydarzeń słowami. Podobnie jak pisarze, plastycy fantasy wymyślają niezwykle wydarzenia, niesamowite obrazy. Takie fantastyczne dzieła zanurzają nas w nierzeczywistym świecie, pokazują nierealne piękno, którego nie zobaczymy w życiu.

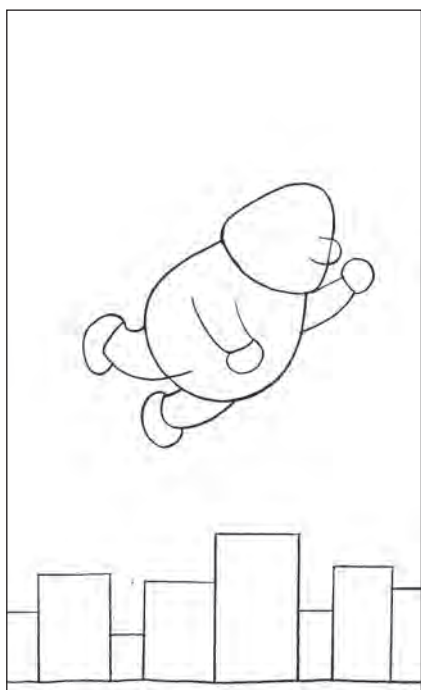
? Co dzieje się na obrazie? Czy wydarzenia są prawdziwe czy fantastyczne? Gdzie i kiedy mają miejsce? Co jest niezwykłego w przedstawieniu ludzi, zwierząt, roślin? Co ci się najbardziej podoba? Jakiego rodzaju muzykę możesz sobie wyobrazić? Zaproponuj swoją nazwę dla tego obrazu.

? Zastanów się, który z naszych bohaterów lepiej narysował szkic do kompozycji z Karlsonem latającym nad domami. Objasnij swoją opinię.

 Namaluj kompozycję «Lot Karlsona nad miastem» (gwasz lub kredki i markery).
Spróbuj oddać ruch grubaska.

 W czasie wolnym wymyśl opowiadanie o ciekawych przygodach Karlsona i Braciszka.

17. MAGICZNE CUDA

Fantastyczne pojawienie się władczynie królestwa śniegu duński bajkopisarz Hans Christian Andersen opisał w następujący sposób: *«Płatki śniegu fruwały za oknem; jeden z nich, największy, zaczął rosnąć, rosnąć, aż w końcu zamienił się w kobietę owiniętą w biały tiul, utkany jakby z mnóstwa śnieżnych gwiazd. Była niesamowicie piękna, cała z oślepiająco białego lodu i mimo wszystko żywa! Jej oczy błyszczały jak gwiazdy, ale nie było w nich ciepła...».*

 Żanna Kołodub. Troll. Gerda. Królowa Śniegu (z albumu «Królowa Śniegu»).

 Opisz muzyczne «portrety» bojaźliwego i złego Trolła, dobrej i miłej Gerdy, chłodnej i obojętnej Królowej Śniegu. A jak ruchy złego Trolła są odzwierciedlone w muzyce? Dobierz słowa, aby opisać muzykę Gerdy i Królowej – bohaterki realnej i fantastycznej:

powściągliwa

majestatyczna

łagodna

chłodna

marzycielska

delikatna

 F/a «Królowa Śniegu» (*fragment*).

BAŁWANEK

Muzyka i słowa *Mychajło Rowenko*

Ба - ба, ба - ба, ба - ба, ба - ба сні - го - ва з гір - ки по - зи - ра - є на - чеб - то жи - ва. на - чеб - то жи ва

Wykonaj piosenkę, śledząc zapis nutowy. Czy wszystkie znaki są ci znane?

Zapis nutowy

Siostry nutki uwielbiają grać w muzyczne gry transformacje z braćmi czarodziejami Krzyżykiem, Bemolem i Kasownikiem. Kiedy przed nutką stoi Krzyżyk \sharp , zaczyna ona brzmieć wyżej. Kiedy w tym miejscu pojawia się Bemol \flat , to dźwięk staje się niższy. A Kasownik \natural zawsze usuwa czary swoich braci Krzyżyka i Bemola.

Fis B

Przejrzyj nuty piosenek w podręczniku i znajdź w nich znaki: krzyżyk i bemol.

17. MAGICZNE CUDA

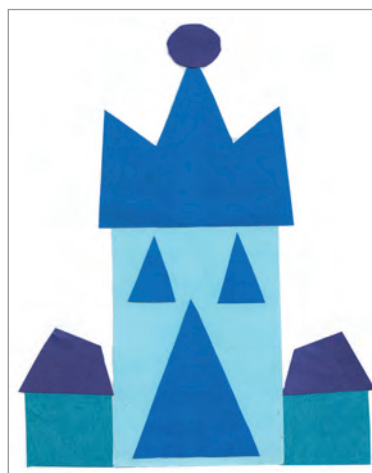
Fantastyczne postacie często mieszkają w niezwykłych pałacach i domach. Wyobraź sobie, z jakich materiałów mogą być wykonane. Na przykład, Królowa Śniegu mieszka w lodowym zamku. Ale takie dziwne domy można zobaczyć nie tylko w bajkach. Co roku w różnych krajach świata odbywają się festiwale figur lodowych! Jest to prawdziwy zimowy cud!

? Obejrzyj na fotografii lodowe zamki. Z jakich figur geometrycznych są zbudowane?

 Hennadij Saško. Lodowy pałac Królowej Śniegu.

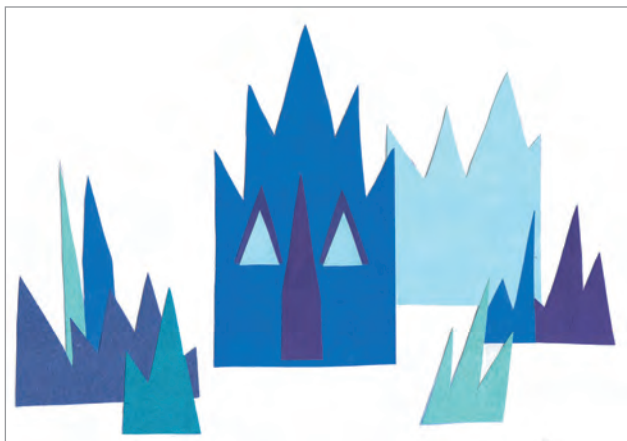
? Lasolka ułożyła na płaszczyźnie fantastyczną budowlę z figur geometrycznych. Jakie figury wykorzystowała?

Namaluj lub wykonaj pałac lodowy Królowej Śniegu z kolorowego papieru. Przypomnij sobie i wykorzystaj techniki artystyczne do wykonania tła.

Wariant 1 (aplikacja, rozpylanie farb przez słomkę).

Wariant 2 (akwarele, technika chlapania).

W wolnym czasie spróbuj wykonać fantastyczne zamki z figur geometrycznych na komputerze.

Przy pomocy rodziców poszukaj w Internecie ciekawych budowli z lodu i śniegu, które powstają na zimowych festiwalach w różnych miastach Ukrainy.

Jeśli chcesz, obejrzyj sztukę «Królowa Śniegu» na szkolnej scenie, wykorzystując sieć internetową.

18. MAGICZNE CUDA (ciąg dalszy)

Zimą wszystko wokół ozdobione jest bajeczną białą koronką. Drzewa są ubrane w puszyste śnieżne kożuszki. Płatki śniegu błyszczą jak srebrne gwiazdki. To wszystko – fantastyczne cuda Królowej Śniegu.

 Ołeksandr Szymko. Balet «Królowa Śniegu» (fragmenty).

 Scharakteryzuj «portrety» choreograficzne Kaja i Gerdy; Królowej Śniegu. Jakich środków wyrazu używają różni artyści:

- kompozytor (rejestr, barwa, dynamika, intonacja);
- choreograf (ruchy taneczne, gesty);
- plastyk teatralny (kostiumy, dekoracje)?

Rejestr (укр. *реєстр*) – dźwięki głosu albo instrumentu, które różnią się wysokością (wysoki, średni, niski).

 Wariant 1. Wykonaj pierwszą melodię w tempie umiarkowanym *mp*, drugą – wolno *f*.

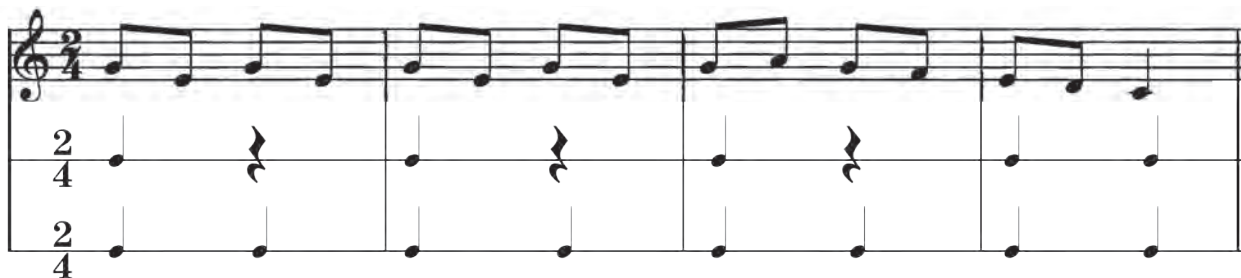

Сріб - ні де - ре - ва, сріб - не гіл - ля,
сріб - лом пух - нас - тим вкри - та зем - ля.

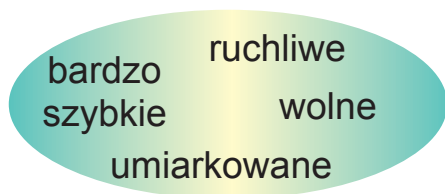

Ре - ве, сви - ще за - ві - рю - ха, по лі - су за - ви - ло,
як те мо - ре, бі - ле по - ле сні - гом по - ко - ти - лось.

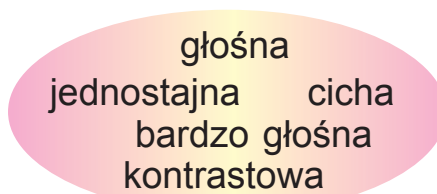
Wariant 2 (praca w grupach) Razem z kolegami stwórz kontrastowe dźwiękowe obrazy zimy. Uzgodnijcie tempo i dynamikę wykonania.

Tempo

Dynamika

Warsztat choreograficzny

Wyraźne ruchy tancerzy baletowych nazywane są pa («krok»). *Pointy* – buty wykonane z materiału pomagają balerinom tańczyć na palcach. Krótka spódniczka tancerek baletowych, wykonana z lekkich tkanin, nazywa się tutaj (*paczka*).

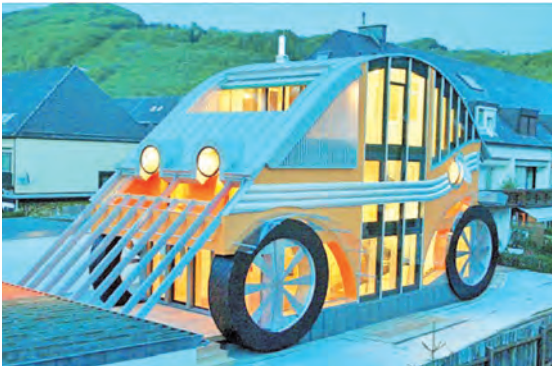

Przy pomocy rodziców wykonaj cudowny portret Królowej Śniegu w programie animacji gif (błyszczące elementy na ubraniu i ozdobach, śnieżynki itd.).

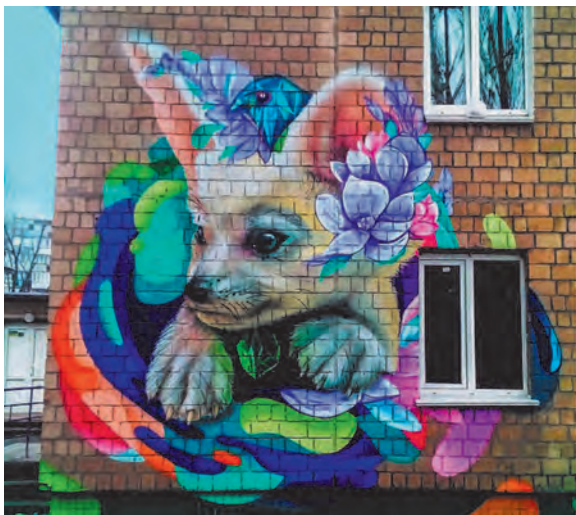
18. MAGICZNE CUDA (ciąg dalszy)

I to są domy? Nic dziwnego, przecież kształty budynków mogą być bardzo oryginalne. W takich domkach prawdopodobnie najpierw osiedliła się czarodziejka Fantazja ze swoimi koleżankami – Wyobraźnią i Fikcją. A teraz obok nich mieszkają również ludzie.

Jakie kształty są podstawą tych budynków? Wymyśl dla nich ciekawe nazwy.

Prawdopodobnie natknąłeś się na domy ozdobione wielkimi malowidłami. Są to *murale*. Obejrzyj je na zdjęciach.

Architektura (ukr. *архітектура*) – sztuka tworzenia budowli, ulic, placów, parków.

Architekt (ukr. *архітектор*) – człowiek, który projektuje różne budowle.

Wariant 1. Narysuj fantastyczny dom, który będzie pozytywnie wpływać na zdrowie jego mieszkańców dzięki harmonii (harmonijnemu połączeniu) kształtów i piękna dekoracji (*kredki, flamastry*).

Wariant 2 (praca w grupach). Wykonajcie fantastyczną budowlę z klocków LEGO.

Dowiedz się, jakie murale są na Ukrainie. Pofantazuj, jakim murałem można ozdobić ściany twojej szkoły, domu, w którym chcesz mieszkać w przyszłości.

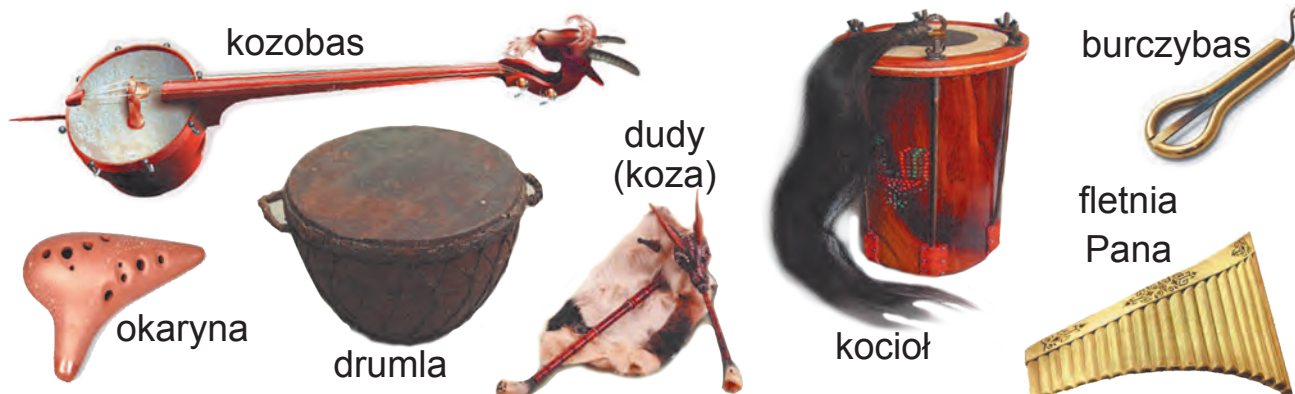
19. W ŚWIECIE REALNYM I FANTAZYJNYM

Dzieła sztuki rodzą się często w bogatej wyobraźni artystów. Plastycy zaskakują połączeniem świata realnego i fantastycznego, a muzycy – niezwykłym połączeniem dźwięków i barw.

? Wyobraź sobie, jaka muzyka może brzmieć na obrazach Marii Pryjmaczenko.

W orkiestrze ukraińskich instrumentów ludowych (*kapeli*) można usłyszeć niezwykle instrumenty. Pojawiły się one dzięki bogatej wyobraźni ludowej. Są wśród nich nawet kosy.

«Tworzymy orkiestrę» (w wykonaniu NAOIL, fragmenty).

SZCZEBIOTAŁ PTASZEK

Ukraińska piosenka ludowa

Ще - бе - та - ла пта - шеч - ка під ві - ко - неч - ком,
 спо - ді - ва - лась пта - шеч - ка вес - ни з со - неч - ком.

Przed wykonaniem prześledź zgodnie z zapisem nutowym linię melodyczną. Śpiewaj, nie nadwyrężając głosu. Eksperymentuj, zmieniając tempo. Zastanów się, do jakich pieśni obrzędowych należy ten utwór. Wyjaśnij.

Zapis nutowy

Tempo – szybkość wykonania muzyki.

Adagio (wolno)

Andante (umiarkowanie)

Allegro (szybko)

Presto (spiesznie)

Zabawa ruchowa. «Bedryk» (z cyklu «Z miłością do dzieci»).

Wykonaj w domu instrumenty perkusyjne z przedmiotów gospodarstwa domowego. Zacznij tworzenie lapbooka «Instrumenty muzyczne i orkiestry».

19. W ŚWIECIE REALNYM I FANTAZYJNYM

«Po co malować zwierzęta takimi, jakimi są – są one i tak piękne, a ja swoje maluję, darując radość ludziom» – to słowa ukraińskiej malarki Marii Pryjmaczenko. Zobacz, jak ciekawie łączyła artystka na obrazach świat realny i fantastyczny.

? Jakich kolorów użyła artystka, aby stworzyć obraz zwierzęcia? Czy łączą się one w realnym życiu? Wymyśl własny tytuł tego obrazu.

Obrazy M. Pryjmaczenko mają swoje sekrety. Pierwszy, bardzo wyrazisty, to połączenie *kolorów kontrastowych*. Drugi sekret – to wypełnienie kolorowego tła obrazu szczegółami. Trzecią tajemnicą mistrzyni jest umieszczanie do obrazów sentencji.

Obraz animalistyczny (укр. анімалістичне зображення) – obrazy (wizerunki) zwierząt.

Warsztat plastyczny

Zapamiętaj: kolory, które są w kolorowym kole naprzeciwko siebie, nazywane są *kontrastowymi*.

Narysuj fantastyczne zwierzę (*gwasz*). Aby zwiększyć wyrazistość, użyj kolorów kontrastowych, jaskrawych ozdób. Wymyśl niezwykle imię dla swojego zwierzaka.

Wariant 1

Wariant 2

W czasie wolnym wybierz do swoich obrazów ciekawe podpisy. Obserwuj i znajdź połączenie kolorów kontrastowych w przyrodzie, artykułach gospodarstwa domowego, odzieży.

Sylwetka (ukr. *силуэт*) – jednobarwne przedstawienie przedmiotu, obwiedzione konturem.

20. W ŚWIECIE REALNYM I FANTAZYJNYM (ciąg dalszy)

Niektóre utwory muzyczne kompozytorzy nazywają fantazjami. Słuchając ich, możesz «namalować» w swojej wyobraźni wszystko, co niezwykle – fantastyczne.

 Mykoła Steciun. Fantazja liryczna «Kalinka» (fragment).
Ukraińska wiązanka (w wykonaniu NAOIL).

 Brzmienie których ukraińskich instrumentów ludowych umiesz rozpoznać?

 William Joseph. Fantazja (w wykonaniu skrzypiec z orkiestrą).

 Co możesz sobie wyobrazić, słuchając fantazji w wykonaniu orkiestry? Opowiedz nam o swoich wrażeniach. Porównaj barwę brzmienia tej orkiestry z brzmieniem orkiestry ukraińskich instrumentów ludowych (kapeli).

Gra «Próba orkiestry». Wykonaj wspólnie z kolegami i koleżankami z klasy fantazję na temat ukraińskiej piosenki ludowej «Szczebiotał ptaszek». Wybierz dyrygenta i solistę, który wykona melodię na ksylofonie lub innym instrumencie. Wybierzcie cztery grupy wykonawców. Zróbcie próbę: solista gra melodię z każdą grupą orkiestry osobno. Zmieniajcie tempo i głośność zgodnie z poleceniami dyrygenta. Na koniec wykonajcie partyturę *tutti*.

Tutti (ukr. *mými*) – wykonanie utworu muzycznego przez całą orkiestrę.
Znak artykulacyjny (ukr. *шпух*) – znak, który pokazuje, jak wykonywać muzykę.

SZCZEBIOTAŁ PTASZEK

Ukraińska piosenka ludowa

Allegro (ruchliwie)

The musical score is written for five instruments: xylophone, triangle, maracas, tambourine, and drum. The key signature has one sharp (F#) and the time signature is 4/4. The melody is in the treble clef. The xylophone part has a melodic line with some accidentals. The triangle, maracas, and drum parts provide rhythmic accompaniment with various patterns of notes and rests.

F/a «Fantazja» (studio Walta Disneya, *fragment «Uczeń czarnoksiężnika» Paula Dukasa*).

W wolnym czasie poszukaj w Internecie i posłuchaj brzmienia różnych orkiestr. Pomyśl i określ, do jakiego rodzaju należą: orkiestra symfoniczna, dęta, instrumentów ludowych (kapela). W której orkiestrze chciałbyś zagrać? Jaki instrument muzyczny w tym celu trzeba opanować?

20. W ŚWIECIE REALNYM I FANTAZYJNYM (ciąg dalszy)

Wyobraźnia artystów nie zna granic, to dzięki niej tworzą oni obrazy niezwykłych stworzeń.

? Co jest niezwykłego w obrazach zwierząt? Zastanów się, czym obrazy fantastyczne różnią się od realnych.

Aby stworzyć nierealne obrazy dekoracyjne, artyści używają stylizacji.

Stylizacja (укр. стилізація) – uogólniony (uproszczony) obraz przedmiotu.

Od niepamiętnych czasów artyści ludowi tworzyli zabawki dla dzieci. Były one wykonane z gliny, drewna, słomy, tkaniny, a nawet sera! Musiały być ozdobione ornamentami lub wzorami. Kształt i ozdoby zabawek ludowych są zawsze stylizowane.

ser

drewno

słoma

włna

glina

Współcześni mistrzowie tworzą nowe figurki, niektóre z nich mają wygląd niezwykłych stworzeń.

Ulep zabawkę – fantastyczne zwierzę (*plastelina, glina, ciastolina*). Zastosuj jedną z metod modelowania:

- składanie całego kształtu z oddzielnych części;
- formowanie kształtu z całego kawałka materiału plastycznego.

Udekoruj i nazwij zabawkę.

Zapytaj rodziców, dziadków, jakimi zabawkami bawili się jako dzieci. Z jakich materiałów były one wykonane, czym ozdobione?

21. OBRAZKI Z WYSTAWY

Czy utwór muzyczny można nazwać obrazem? Przecież niczego nie przedstawia! A może można, jeśli muzyka jest programowa.

Modest Musorgski pod wrażeniem wystawy obrazów artysty Wiktora Hartmanna, stworzył *suitę* składającą się z 10 kontrastujących ze sobą miniatur. Nazwał ją «Obrazkami z wystawy». Utwór rozpoczyna się tematem «Promenada», który rozdziela poszczególne części cyklu, tak jakby odwiedzający przechodził od obrazu do obrazu.

 Modest Musorgski. Suita na fortepian «Obrazki z wystawy» («Promenada», «Gnom», «Tuileries. Kłótnia dzieci w parku»).

 Jakie obrazy powstają w twojej wyobraźni podczas słuchania muzyki? Jak sobie wyobrażasz gнома? Jak muzyka odtwarza kłótnię między dziećmi podczas spaceru w Ogrodzie Tuileries? Scharakteryzuj intonację, rytm, rejestr.

 Obejrzyj na ilustracji krasnoludki, które różnią się charakterem i nastrojem.

 F/a «Królewna Śnieżka i siedmiu krasnoludków» (studio Walta Disneya, *fragment*).

 Suita (*ukr. сюїта*) – utwór muzyczny składający się z kilku części połączonych jednym tematem.

SIEDMIU KRASNOLUDKÓW

Muzyka i słowa *Anatolij Żytkewycz*

Жи-ли на сві-ті се-ме-ро гно-мів. Се-ме-ро муд-рих ас-тро-но-мів.

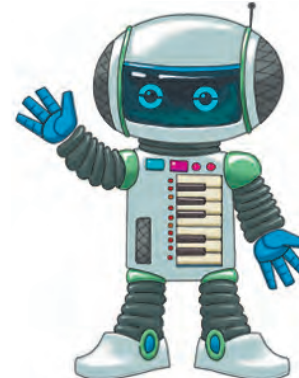

Сі-я-ли зо-рі в без-меж-нім са-ду. Ра-діс-но грали в ча-рив-ну ду-ду.

Zaśpiewaj imiona krasnoludków z różną intonacją zgodnie z ich charakterem: **Mądrała, Zrzęda, Apcich, Prostak, Wesolek, Cichy.**

Robot Med-Art zaprasza cię do wysłuchania fragmentów elektronicznej wersji «Obrazków z wystawy» wykonanej na syntezatorze.

Modest Musorgski. Suita na fortepian «Obrazki z wystawy» («Promenada», «Gnom»).

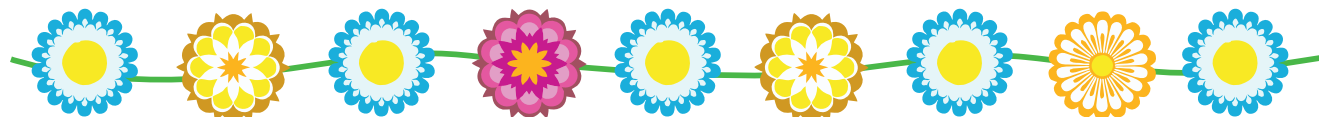

Co jest niezwykłego w brzmieniu utworu? Jak zmieniła się muzyka?

Zapis nutowy

Suita «Obrazki z wystawy» zbudowana jest na kontraście poszczególnych jej części – miniatur, różniących się treścią i charakterem. Jednocześnie muzyka rozwija się poprzez powtórzenie tematu «Promenady». Pełni on rolę refrenu, podobnie jak w rondzie.

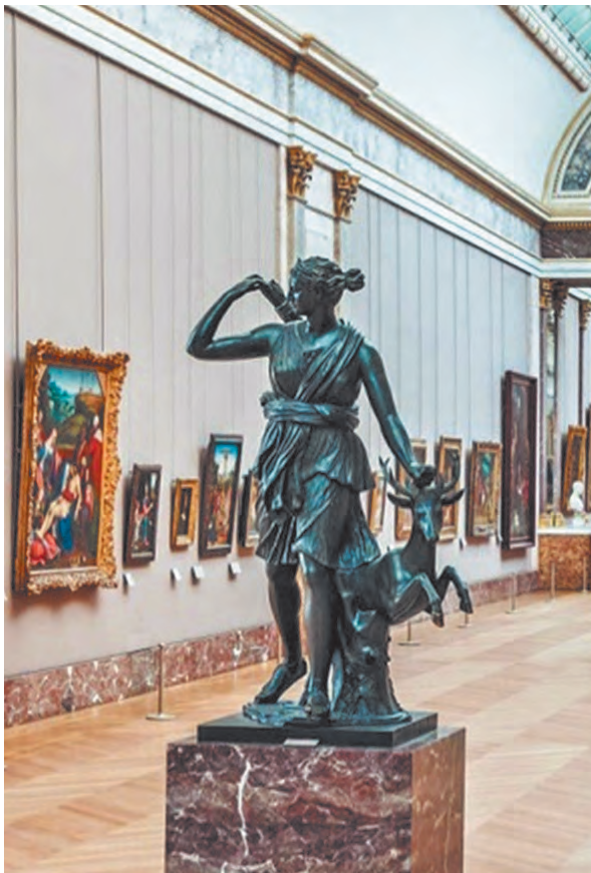

W czasie wolnym pograjcie z rówieśnikami w grę pantomimę «Siedmiu krasnoludków».

21. OBRAZKI Z WYSTAWY

Czy miałeś możliwość być kiedyś na wystawie plastycznej? A odwiedzić *muzeum* sztuki? Możesz tam zobaczyć wiszące na ścianach obrazy, rzeźby na cokółach, ciekawe eksponaty w witrynach za szkłem. *Przewodnik* opowiada o nich odwiedzającym.

Wyobraź sobie, że jesteś przewodnikiem. Opisz w kilku zdaniach, co znajduje się w salach muzeum.

Wirtualna wycieczka «Luwr» (*fragment*).

Muzeum (укр. музéї) – jest instytucją, w której przechowywane są zabytki przyrody i kultury, w muzeum sztuki – dzieła sztuki.

Przewodnik (укр. екскурсовóд) – osoba, która oprowadza wycieczki po wystawach.

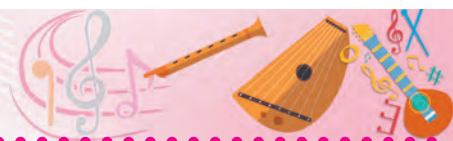

Niestety nie wszystkie dzieci mogą odwiedzać muzea sztuki na całym świecie. Ale na ratunek przybyły nowoczesne technologie: aby zobaczyć arcydzieła, trzeba mieć gadżet i dostęp do Internetu! Wspólnie z Med-Artem przeprowadzimy wirtualną wycieczkę «Bohaterowie nowoczesnych kreskówek». Robot będzie naszym przewodnikiem na wystawie interaktywnej.

- **Gra «Wirtualna wycieczka»** (praca zbiorowa). Przed wami wymyślona wystawa fantastycznych postaci. Wybierzcie, kto po kolei będzie czytał informacje przewodnika robota o wirtualnym ekspozycie. Podczas opowieści improwizujcie, aby «ożywić obraz» za pomocą różnych środków artystycznych (wyraźną intonacją, grą aktorską – ruchami, mimiką, gestami itd.).
- Namaluj lub ulep fantastyczną postać z kreskówki, którą lubisz najbardziej.
- Przy pomocy dorosłych wykonaj wystawę komputerową swojej twórczości.

22. OBRAZKI Z WYSTAWY (ciąg dalszy)

Kontynuujemy podróż wraz z utworem «Obrazki z wystawy». Na obrazach W. Hartmanna kompozytor zobaczył kostiumy piskląt do baletu dziecięcego, zegar w formie chaty na kurzej łapce, projekt bramy w Kijowie. I oto jaka muzyka narodziła się pod wpływem tych obrazów.

 Modest Musorgski. Suita na fortepian «Obrazy z wystawy» w wykonaniu orkiestry symfonicznej («Taniec kurcząt w skorupkach», «Chatka na kurzej łapce», «Wielka brama w Kijowie»).

 F/a «Obrazki z wystawy».

 Jakie wrażenia wywołuje taniec piskląt ćwierkających i niezgrabnie skaczących? Porównaj muzyczne obrazy i szkice. Opisz muzykę lotu Baby Jagi. Jaki temat brzmi w finale, jak się zmienił?

MELODIA	TEMPO	DYNAMIKA
Uroczysta	Żwawe	Głośna
Gwałtowna	Bardzo szybkie	Jednostajna
Wzruszająca	Wolne	Cicha
Fantastyczna	Szybkie	Kontrastowa

Przyjaciele Med-Arta, interaktywne *hatchimalsy*, rodzą się z jaja, podobnie jak pisklęta. Można je nauczyć słuchania muzyki, komunikowania się... Pofantazuj!

Zapis nutowy

Kompozytorzy używają różnych *trybów* do odtwarzania smutnego i wesołego nastroju w muzyce. Popularne tryby w muzyce – **majorowy** / durowy (jaśniejszy) i **minorowy** / molowy (ciemniejszy).

Tryb (укр. лад) – spójność dźwięków w tonacji.

Tembr (barwa dźwięku) (укр. тембр) – barwa brzmienia głosu człowieka albo instrumentu muzycznego.

Wykonaj melodie zgodnie z zapisem nutowym. Zastanów się, która z nich jest majorowa, a która – minorowa. Objasnij!

Med-Art uwielbia słuchać utworów muzycznych w wersji elektronicznej. Barwikowi bardziej podoba się wersja na orkiestrę. A Lasolka woli wersję autorską. Posłuchaj i porównaj. Jaka jest twoja opinia?

Wyobraź sobie, że jesteś kompozytorem i wymyśl fantastyczną fabułę do baletu, którego bohaterami będą hatchimalsy.

22. OBRAZKI Z WYSTAWY (ciąg dalszy)

Jak żyją bajkowe postacie, gdzie mieszkają, co jedzą, jakie przedmioty je otaczają? Czyżby nie interesowały cię te pytania? Plastycy ilustratorzy, fantazując, często widzą w rzeczach, które nas otaczają, coś interesującego, oryginalnego. Tak powstają niezwykle obrazy, szczególnie martwe natury.

 Obejrzyj martwe natury. Które z nich są realistyczne, a które niezwykle, fantastyczne? Jakie przedmioty są umieszczone w centrum każdej martwej natury?

Martwa natura powinna mieć centrum kompozycyjne, w którym przedstawiono największy lub bardzo jasny, najbardziej wyrazisty obiekt.

Martwa natura (укр. натюрморт) – przedstawienie kwiatów, warzyw i owoców, różnych przedmiotów w sztuce.

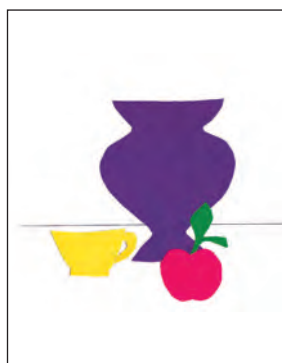

Warsztat plastyczny

Pamiętaj o zasadach kompozycji:

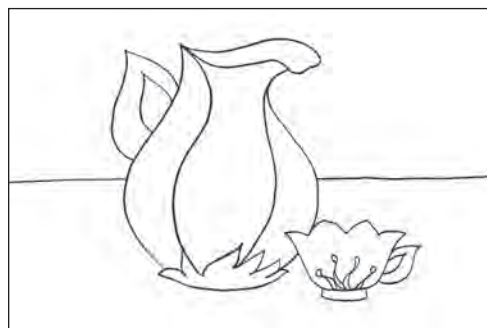
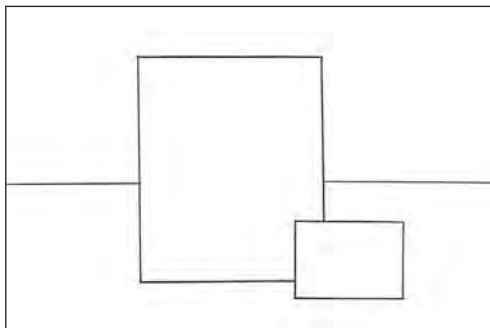
- duże przedmioty są umieszczane za mniejszymi;
- przedmioty, które są bliżej, są przedstawione niżej, a te, które są dalej – wyżej;
- bliższe przedmioty mogą częściowo przesłaniać obiekty odleglejsze.

Barwik szuka różnych kompozycji do martwej natury. Która z nich jest prawidłowa?

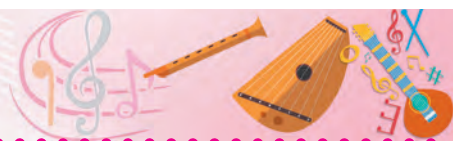
Wykonaj fantastyczną martwą naturę (gwasz).

Wykonaj martwą naturę na stole z przedmiotów gospodarstwa domowego. Wyobraź sobie, że te przedmioty ożyły. Ułóż z kolegą lub koleżanką «dialog» przedmiotów z martwej natury.

23. FANTASTYCZNE PRZYGODY W KRAINIE CUDÓW

Wyobraź sobie, że wraz z Alicją z bajki Lewisa Carrolla zawędrowaliśmy do czarodziejskiej krainy. Tutaj królik mówi, a mądry kot się uśmiecha. Jest też wiele fantastycznych przygód, dziwnych wyglupów i tajemnic. Rozejrzyj się: co niezwykłego widzisz?

Joby Talbot, Christopher Wheeldon. Balet «Alicja w krainie czarów» (fragmenty).

Opowiedz nam o swoich wrażeniach z baletu, brzmieniu orkiestry. Co zaskoczyło cię w inscenizacji tańców, w aktorskiej grze wykonawców? Czy tę muzykę można nazwać fantastyczną? Wyjaśnij swoją opinię.

W przedstawieniu ważną rolę odgrywają nie tylko dekoracje i kostiumy, ale także rekwizyty na scenie. Na przykład, w balecie o Alicji do wypicia herbaty potrzebne są filiżanki, czajnik, słodycze. Zamiast prawdziwych rzeczy potrzebnych w spektaklu, powstają sztuczne przedmioty – *butaforia*. Są to kopie wykonane z tanich, lekkich, a jednocześnie mocnych materiałów (plastik, karton itp.).

Dekoracja (укр. декорация) – plastyczna oprawa sceny lub wystawy.

Opisz kostiumy, dekoracje, butaforia na ilustracjach scen z baletu.

Lasolka postanowiła napisać musical o Alicji. Wspólnie z rówieśnikami z klasy pomóż jej stworzyć wokalne portrety postaci z bajki. Która z melodii jest majorowa, a która minorowa? Odegrajcie wokalną prezentację postaci musicalu z podziałem na role.

*Nad nami gwiazd miliony skrzą na niebie,
Kraina Cudów wzywa nas do siebie.*

*Znalazłam się po drugiej stronie lustra,
w Krainie Cudów, dziwów całe mnóstwo.*

Dowiedz się, w jakich rodzajach sztuki przedstawiono fantastyczne przygody bohaterów książki Lewisa Carrolla «Alicja w krainie czarów». Przeczytaj ją.

23. FANTASTYCZNE PRZYGODY W KRAINIE CUDÓW

Chcesz trafić na spotkanie przy herbacie z Alicją i Białym Królikiem? Więc prędko chodź do nich w gości w magicznej krainie niesamowitych przygód!

? Co dzieje się na zdjęciu? Gdzie to się dzieje? Czy widzisz coś niezwykłego? Z jakich naczyń korzystają bohaterowie baśni? Jak ozdobione są te przedmioty? Czy ten obraz można nazwać fantastycznym? A dekoracyjnym? Wyjaśnij.

📺 F/a «Alicja» (fragment).

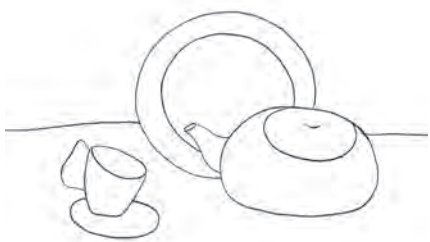
Obraz dekoracyjny (укр. декоративне зображення) – obraz przeznaczony do dekoracji, stylizowany kształtem i kolorem.

 Porównaj dwie martwe natury. Która z nich jest namalowana realistycznie, a która – dekoracyjnie? W której z martwych natur uproszczono kolor i kształt przedmiotów?

 Wariant 1. Wykonaj dekoracyjną martwą naturę «Zaproszenie na herbatę» (flamastry albo kredki).

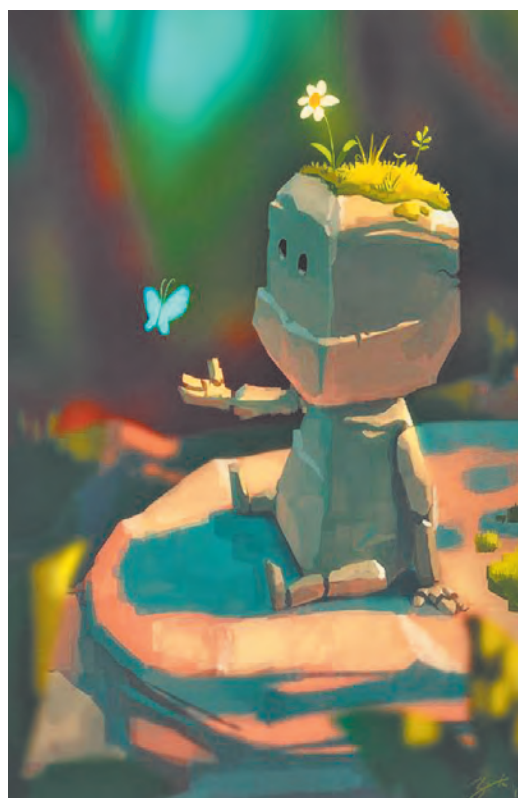
Wariant 2. Ulep butaforia do baletu o Alicji – zdobiony kubek (plastelina).

 W czasie wolnym pomyśl, jak można reklamować herbatę i jej korzyści zdrowotne, wykorzystując bajkę o Alicji. Przyjrzyj się rzeźbiarskim kompozycjom na bajkowym placu zabaw dla dzieci w Alei Pejzażowej w Kijowie. Który bohater bajki jest centrum kompozycji na zdjęciu?

24. LOT FANTAZJI

Odkrywanie Krainy Fantazji trwa... Tych przybyszy z innych planet zadziwia magiczna przyroda Ziemi, zachwyca różnorodność kwiatów, owadów, ptaków... Ale musimy pamiętać: ochrona niezwykłego piękna planety jest w naszych rękach!

 Alfred Sznitke. «Lot» (z f/a «Opowieść o wędrownikach») Robert Szuman. Taniec fantastyczny. Jurij Szczurowskyj. Fantastyczna sztuka.

 Scharakteryzuj utwory muzyczne. Co jest w nich fantastycznego? Wyobraź sobie, jaka muzyka może brzmieć w wykonaniu robotów na ilustracjach.

 F/a «WALL-E» (fragment).

PRZEBUDŹMY RADOŚĆ

Muzyka Wołodymyr Bystriakow słowa Ołeksandr Wratariov

Ко-льо - ро-вий м'яч, що лі - та-є між зі-рок, - це твій
 рід-ний дім, де зро - бив ти пер-ший крок. Він да-
 є нам хліб, він у кос - мо-сі круж - ля: ди-во-
 виж-ний м'яч - це од - на на всіх Зем-ля.

Są dzieła sztuki – muzyczne, poetyckie, sceniczne – które rodzą się bez wcześniejszego przygotowania, w procesie bezpośredniego wykonania. Takie działanie nazywamy *improwizacją*.

Pomóż gościom z kosmosu zaimprowizować różne melodie przemówień do Ziemi (śpiewne lub taneczne, marszowe lub deklamacyjne).

W tajemniczej kosmicznej przestrzeni,
ocal wszystkie bogactwa Ziemi.

No to w drogę, ekspresem kosmicznym,
z Ziemi do nieba w tempie fantastycznym.

Poznawaj tajemnice i sekrety,
naszej cudnej planety.

W domu poćwicz improwizację głosem lub na instrumentach perkusyjnych.

24. LOT FANTAZJI

Wyobraźnia artysty jest w stanie przenieść nas w odległe światy, pokazując tajemnicze piękno przestrzeni kosmicznej.

? Co dzieje się na zdjęciu? Jakich kolorów użył artysta, aby stworzyć fantastyczną atmosferę?

Czy wiesz, że kolor wpływa na nastrój, samopoczucie i zdrowie człowieka? Na przykład, niebieski to kolor pokoju, żółty to kolor światła słonecznego i radości, a czerwony symbolizuje aktywność. Pomarańczowy budzi radość życia i zabawy, różowy – kolor delikatności, marzeń, a zielony symbolizuje spokój, fioletowy tworzy tajemnicę.

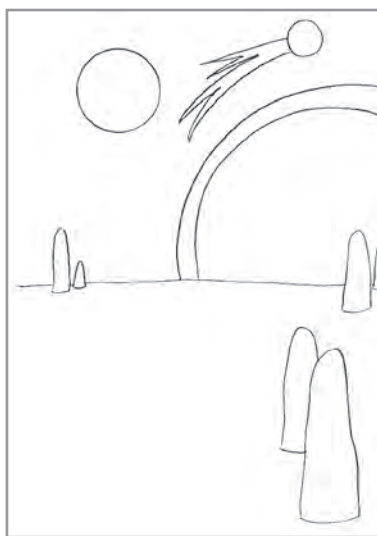
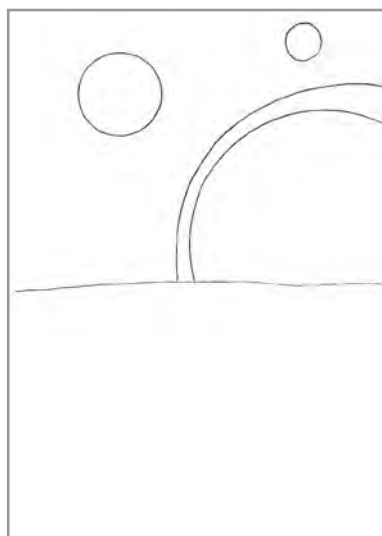
Warsztat plastyczny

Pamiętaj: mieszanie kolorów na palecie daje różne odcienie określonego koloru.

Dodając białą farbę – otrzymujemy jaśniejsze odcienie (i odwrotnie).

Namaluj fantastyczny krajobraz kosmiczny (gwasz). Zastosuj rozdmuchiwanie plam, stemplowanie.

W czasie wolnym stwórz fantastyczny krajobraz w edytorze graficznym Paint, skorzystaj z narzędzia zmiany kolorów.

25. HUMOR W SZTUCE

Sztuka może mile zaskoczyć nas humorem. Utwory komiczne mogą podnieść nastrój i zmienić codzienne życie w wesołe święto, a tym samym poprawić zdrowie. W końcu co może być bardziej przydatne niż uśmiech?

Profesjonalni kompozytorzy też potrafią żartować. Na przykład Gioacchino Rossini w swoich operach komicznych stworzył serię genialnych portretów zabawnych i dowcipnych postaci. «Duet kotów» włoskiego mistrza zyskał nie mniejszą popularność niż jego słynny Figaro. To muzyczna *parodia* śpiewu operowego.

 Gioacchino Rossini. Kawatina Figaro z opery «Cyrulik sewilski». Duet kotów.

 Co podobało ci się w wysłuchanych utworach? Jak zmienił się twój nastrój? Omów z rówieśnikami z klasy swoje wrażenia muzyczne, a także stosunek do humoru w sztuce.

Humor (укр. *гумор*) – umiejętność zobaczenia w przedmiotach czegoś śmiesznego, dającego rozrywkę.

Parodia (укр. *пародія*) – komiczna imitacja innego dzieła sztuki.

Wiadomo, że Ukraińcy słyną z dobrego humoru. Na przykład, w bajkach i piosenkach humorystycznych jest wyśmiewane próżniactwo i niechlujstwo.

HRYCIU, HRYCIU DO ROBOTY

Ukraińska piosenka ludowa

Гри - цю, Гри - цю, до ро - бо - ти! В Гри - ця пор - ва -
ні чо - бо - ти. Гри - цю, Гри - цю, до те - лят! —
В Гри ця ні - жень - ки бо - лять.

O czym jest piosenka? Hryć udaje, że jest chory, bo nie lubi pracować? Porównaj bohatera piosenki z postacią na obrazie, którą artystka M. Pryjmaczenko podpisała w następujący sposób: «*Leń położył się pod jabłonią, żeby jabłko samo mu do buzi wpadło, a ono mu na czoło spadło*».

Lasolka chce stworzyć humorystyczną piosenkę. Poradź jej, jaką melodię zaśpiewać do przysłowia:

Do roboty z płaczem, a do tańca skacze.

Znajdź w Internecie i posłuchaj różnych interpretacji «Duetu kotów» G. Rossiniego, w szczególności z animacją.

25. HUMOR W SZTUCE

Sztuki plastyczne są nie tylko poważne, ale także pełne żartów. W obrazach humorystycznych malarze zmieniają wielkość i kształt osoby. Głowa jest zwykle powiększona, a tułów, ręce i nogi pozostają małe. Oczy zmieniają się w małe kółeczka lub odwrotnie, stają się ogromne. Taka przesada sprawia, że przedstawiana osoba jest wesoła, zabawna.

? Co dzieje się na obrazie? Jakie emocje wyrażają twarze dzieci? Czy ten obraz można nazwać żartobliwym? Dlaczego?

Humorystyczne portrety ludzi nazywane są *karykaturami*. Zazwyczaj są dedykowane znanym osobom.

Karykatura (укр. *шарж*) – to humorystyczny obraz, w którym zachowane zostaje podobieństwo do oryginału, ale wyolbrzymione zostają charakterystyczne detale.

 Obejrzyj karykatury, określ, co w obrazach ludzi zostało wyolbrzymione.

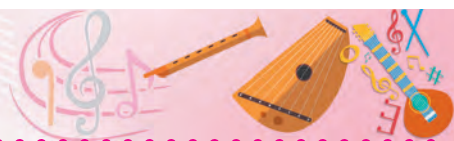
 Namaluj zabawnego ucznia lub uczennicę (kredki albo flamastry). Zastosuj techniki przesady, wyolbrzymienia, właściwe dla karykatury.

 Zastanów się, na którym obrazie «brzmi» heroiczna muzyka, a na którym – humorystyczna.

26. HUMOR W SZTUCE (ciąg dalszy)

W utworach wokalnych i operach teksty piosenek lub arie pomagają poczuć i zrozumieć humor. A jak kompozytorzy «żartują» w muzyce instrumentalnej? Utwory komiczne mają zwykle nazwę «scherzo», «humoreska», «żart» itd.

 Ihor Szamo. Scherzo. Pyłyp Bryl. Ukraińska humoreska. Johann Sebastian Bach. Żart (w różnych opracowaniach).

 Zastanów się, czy humoreskę i scherzo można wykonywać w bardzo wolnym tempie. Porównaj różne wersje wykonania utworu «Żart». Robot Med-Art lubi wykonywać ten utwór na gitarze elektrycznej. A jakie brzmienie spodobało się tobie?

Obejrzyj śmieszne obrazki i określ, które z instrumentów muzycznych brzmiały podczas słuchania muzyki humorystycznej.

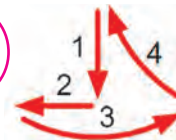
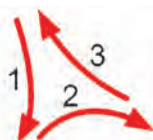

Gra rytmiczna «Ano, dogoń!». Nauczcie się sekwencji rytmicznej. Połączcie się w trzy grupy. Wykonajcie tę sekwencję zgodnie z zapisem. Grupy dołączają się kolejno co dwa takty. Takie wykonanie muzyki nazywa się kanonem.

Zapis nutowy

Schemat dyrygowania

Stwórz piosenki humorystyczne oparte na słowach i określonym rytmie. Dyryguj.

Wariant 1

Ко-ро-ва на-ша, ти ме-ні по-вір, да-є не мо-ло-ко-нам, а ке-фір.

Wariant 2

У пе-си-ка ро-бо-та не про-ста: о-хо-ро-ня-ти від ми-шей ко-та.

Pomyśl o roli humoru i piosenek żartobliwych w życiu człowieka.

26. HUMOR W SZTUCE (ciąg dalszy)

Obrazy humorystyczne pobudzają wyobraźnię, bawią, poprawiają nastrój. Istnieje popularna forma sztuki, w której historie są opowiadane za pomocą obrazów i dialogów. To – *komiksy*.

Co cię zaskoczyło na obrazie? Czy poważny kot mruček wywołuje szczery uśmiech? Zwróć uwagę na bajeczny koloryt, niecodzienną kompozycję, drobne detale. Jak malarka połączyła fantazję z humorem?

Komiks (укр. *кóмикс*) – to ciąg obrazków, zwykle z krótkimi tekstami (na «dymkach»), które tworzą spójną historię.

Historie komiczne są czasem «ukryte» w rzeźbie. Na przykład w Brukseli znajduje się dowcipny pomnik, który przypomina scenę z komiksu. Barwik, tworząc komiks, wymyślił teksty do tej historii:

«Otwiera się luk – i ktoś niespodziewanie łapie policjanta za nogę».

«To hydraulik czy niegodziwiec, który przeszkadza złapać złodzieja?»

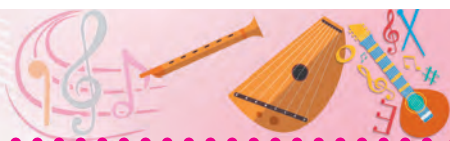
? Jak rzeźbiarz zdołał stworzyć zabawną kompozycję? Czy teksty Barwika będą odpowiednie, gdy namaluje komiksy oparte na tej fabule?

✏️ Naucz się tworzyć komiksy: narysuj cykl obrazków o leniwym Hryciu z piosenki.

🌀 W domu wymyśl teksty i dopisz je do namalowanych obrazków w «dymkach», aby stworzyć komiks. Za pomocą usługi online StoryboardThat można tworzyć komiksy.

27. LALKI W ŻYCIU I SZTUCE

Duże i małe, nowe i stare, zniszczone – mieszkają obok ciebie. Możesz z nimi rozmawiać, żartować, bawić się... Łatwo zgadnąć, to – lalki! A czy można je spotkać w sztuce? Zdecydowanie tak!

? Spójrz na ilustracje i opisz zabawy lalek. Zgadnij, z czego zrobiono wspaniały krajobraz z lalkowym domkiem na zdjęciu.

 F/a «Tańce lalek» (*fragmenty*).

 Dmitrij Szostakowicz. Walc żart (z serii «Tańce lalek»).

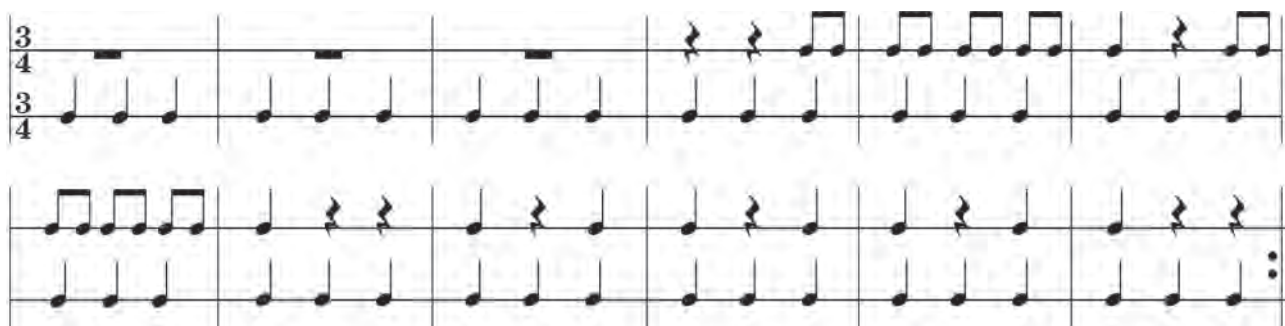
? Jaki jest charakter muzyki? Jaki rejestr wykorzystano? Opisz paletę barw utworu. Co jest w muzyce lalkowego, żartobliwego? Przeanalizuj formę walca. Czy monotony akompaniament melodii nie przypomina ruchu zabawki mechanicznej?

Mechaniczne instrumenty muzyczne fascynowały dzieci w przeszłości, jeszcze przed wynalezieniem robotów i zabawek elektronicznych. Wykonywano je w formie karuzeli z końmi lub pudełka z baletnicą na wieczku. Przekręcasz kluczyk – i z zabawki płynie łagodny dźwięk melodii.

 Wykonaj w parze z koleżanką lub kolegą z klasy rytm żartobliwego walca na dziecięcych instrumentach perkusyjnych.

Komiczne cechy ludzi, zwierząt, zabawek można przedstawiać za pomocą tańca lub pantomimy.

 Zabawa ruchowa. Pofantazuj z humorem: wykonaj etiudy choreograficzne do muzyki żartobliwego walca, przedstawiając kanciaste (mechaniczne) ruchy tańca lalkowego.

 W wolnym czasie zagraj ze znajomymi w pantomimę «Kto tańczy?». Przedstawiaj na przemian komiczne ruchy różnych zabawek.

Sztuka zdobniczo-użytkowa (укр. декоративно-ужиткове мистецтво) – sztuka zdobienia przedmiotów codziennego użytku.

27. LALKI W ŻYCIU I SZTUCE

Lalki – zarówno ludowe, jak i współczesne – to stworzenia tajemnicze. Pozostają naszymi ulubieńcami z dzieciństwa.

? Co dzieje się na obrazkach? Jaki jest nastrój? Jaka jest rola koloru?

Zręczne ręce rzemieślników mogą wykonać lalkę z różnych materiałów: słomy, wełny, drewna, gliny, plastiku itp.

Lalka motanka to starodawny ukraiński *amulet*. Wykonany jest w oparciu o tradycje ludowe z wełny i tkaniny.

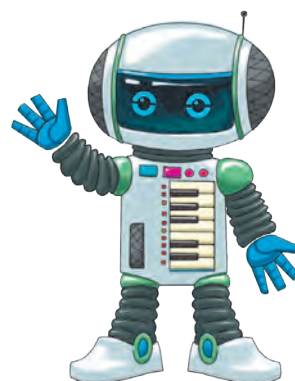
? Z jakich materiałów wykonane są lalki? Czy są wśród nich jakieś śmieszne?

Amulet (укр. оберіг) – to magiczny przedmiot, który chroni swojego właściciela.

Robot Med-Art zapozna cię ze swoimi przyjaciółkami lalkami, które niedawno się pojawiły. To laleczka L.O.L niespodzianka – drobniutka z dużymi oczami. Ta zabawka szybko stała się popularna wśród współczesnych dzieci. Trzeba ją rozpakować z kuli i znaleźć różne akcesoria do gry, a nawet małą siostrzyczkę lub braciszka.

 Porównaj dawne i współczesne lalki.

 Namaluj lalkę niespodziankę L.O.L (kredki, flamastry). Zastanów się, jak ją wykonać z ruchomymi oczami.

 Dowiedz się, jakie lalki mieli twoi rodzice, dziadkowie, znajomi dorośli. Przeanalizuj, z czego były zrobione.

28. LALKI W ŻYCIU I SZTUCE (ciąg dalszy)

Kompozytorzy potrafią żartować nawet w utworach muzyki poważnej – *symfoniach*. Te utwory muzyczne zwykle składają się z czterech części (czasem trzech). Są zbudowane na zasadzie kontrastu, różnią się tempem i charakterem.

SZYBKO

UMIARKOWANIE

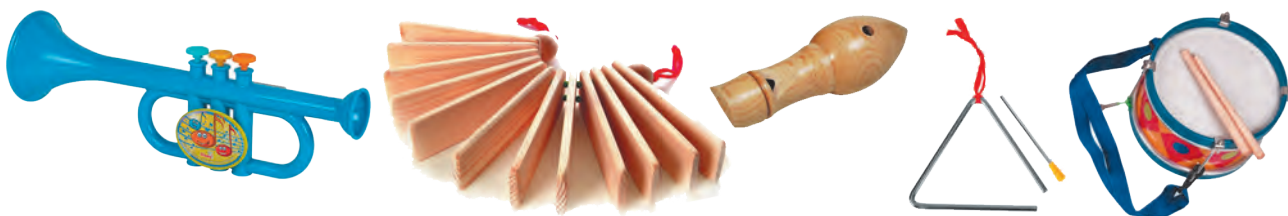
WOLNO

SZYBKO

 Leopold Mozart (Joseph Haydn). Symfonia Dziecięca.

 Jaki jest ogólny charakter symfonii? Jak zmienia się tempo muzyki w każdej części? Jakie znasz dziecięce instrumenty muzyczne? Wyjaśnij, na czym polega humor w tym utworze.

 Symfonia (ukr. *симфонія*) – to duży utwór na orkiestrę symfoniczną, który zwykle składa się z czterech części.

WAKACJE

Muzyka *Maria Żabliak* Słowa *Lidia Powch*

A u nas, a u nas, a u nas ka - ni-ku-li! Nam u was, nam u was gos-tju-wa-ti
 ni-ko-li. Є vнас річ - ка го - лу - ба, як не - бо: у во-дич-ку
 нам, як риб - кам, тре - ба.

2. А у нас, а у нас, а у нас канікули,
і в цей час, і в цей час оглядатись ніколи.

Є черешня у кінці городу,
всім дарує ягід насолоду.

3. А у нас, а у нас, а у нас канікули,
нам якраз, нам якраз відпочити ніколи.

Є колеса на велосипедах,
мяч, ракетки, теніски і кеди. Ура!

Zabawa śpiewana «Tworzymy kontrasty». Poeksperymentuj: zaśpiewaj piosenkę z różną dynamiką, w różnym tempie.

Wykonaj tę melodię z nazwami nut, w szczególności zmieniając dźwięk *mi* na *Es* (*мі бемоль*). Porównaj różne brzmienia.

Xi - xi - xi - xi - xi. I - i - i - i - i. Ха-ха-ха-ха-ха. А - а - а - а - а.
 Хо-хо-хо-хо-хо. О - о - о - о - о. Хе-хе-хе-хе-хе. Е - е - е - е - е.

W czasie wolnym wykonaj minikrzyżówkę «Symfonia» ze słów – nazw instrumentów w orkiestrze.

28. LALKI W ŻYCIU I SZTUCE (*ciąg dalszy*)

Zabawki są nieodłącznymi towarzyszami dzieci. Wspominając lata dzieciństwa, artyści przedstawiają je w swoich pracach.

- ? Jaki jest ogólny nastrój obrazu? Jakie kolory w nim dominują? Wyobraź sobie, o czym rozmawiają dziewczynka i chłopczyk. Czy są w dobrym humorze? Czy zabawki «uczestniczą» w rozmowie? A jakie zabawki są twoimi przyjaciółmi?

Warsztat plastyczny

Właściwości gwaszu i akwareli są różne, chociaż są podobnymi farbami. Farby akwarelowe «lubią» wodę, dzięki temu są przezroczyste. A gwasz, na odwrót, nie ma przejrzystości. Aby malować akwarelą, musisz dobrze zmoczyć pędzel i nabrać farbę. Malując gwaszem, należy ostrożnie wycisnąć mokry pędzel, a następnie nabrać farbę.

Akwarela

Gwasz

Zobacz, jak artystka «ożywiła» zabawkowego króliczka. Pofantazjuj i ty. Namaluj swoją ulubioną zabawkę (gwasz lub akwarela).

Aby chronić środowisko naturalne, zabawki można wykonać z materiałów zużytych. W czasie wolnym dowiedz się, na czym polega technika brie-collage. Poeksperymentuj.

29. ARTYSTYCZNA PODRÓŻ DO EUROPY

W tym roku wakacyjna wycieczka Barwika i Lasolki do Europy będzie niezwykła – teatralna, lalkowa i pełna humoru.

Pierwowzorem dynastii lalek komicznych w Europie jest Pulcinello. Włoski żartowniś zwykle nosi białe ubrania, spiczasty kapelusz i czarną maskę z haczykowatym nosem przypominającym ptasi dziób. W tłumaczeniu z włoskiego *pulcino* oznacza «pisklę, które właśnie się urodziło». Często występuje jako sługa, choć może być stróżem, kupcem, żołnierzem.

Igor Strawiński. Balet «Pulcinella» (fragment).

Jak można przedstawić komizm postaci w balecie za pomocą środków muzycznych i tanecznych? Jak myślisz, w jaki sposób przejawia się poczucie humoru malarki, która wykonała karykaturę I. Strawińskiego?

W dawnych czasach włoscy lalkarze podróżowali po Europie i występowali z przedstawieniami na targach. W różnych krajach pojawiła się своя własna postać komiczna. We Francji – Poliszynel, w Rosji – Pietruszka.

Hector Villa-Lobos. Poliszynel. Wiktor Kosenko. Pietruszka.

Pauza (укр. *па́уза*) – chwilowa przerwa w brzmieniu utworu muzycznego.

Porównaj dwa utwory, wykorzystaj słowa, które je charakteryzują:

MELODIA	DYNAMIKA	TEMPO
Śpiewna	Forte (głośno)	Umiarkowane
Żwawa	Pianissimo (bardzo cicho)	Szybkie
Deklamacyjna	Piano (cicho)	Wolne

Dzięki lalkarzom ukrytym przed widzom za parawanem, lalki w teatrze «ożywają»: rozmawiają, tańczą i śpiewają.

PIETRUSZKA

Muzyka *Johannes Brahms*

Ді - лі - ді - лі - дінь, при - йшов Пет - руш - ка,
ді - лі - ді - лі - дінь, б'є в бу - бон він. Ді - лі - ді - лі - дінь, на
став - те - но вуш - ка - ді - лі - ді - лі - дінь - ве - се - лий чу - ти дзвін.

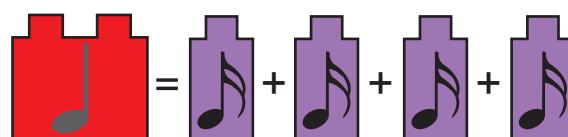
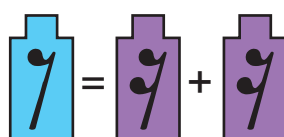
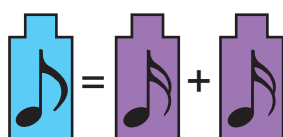
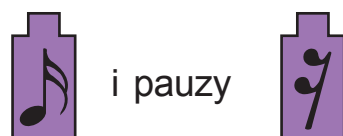

Zaimprovizujcie taniec Poliszynela z dzwoneczkami i Pietruszki z tamburynem (*praca w parach*).

Zapis nutowy

Przedstawiamy: jedna szesnasta długość całej nuty

Chętni mogą zainteresować się rodowodem komicznych lalek: Punch (Anglia), Kaszparek (Czechy), Hanswurst i Kacperek (Niemcy), Don Cristobald (Hiszpania), Karagioz (Turcja), rycerz Laszlo (Węgry).

29. ARTYSTYCZNA PODRÓŻ DO EUROPY

Wiesz już, że głównymi aktorami w teatrze lalkowym są lalki. Można pobawić się również w lalkowy teatr domowy, grając przedstawienia z przyjaciółmi. Artystami będą marionetki lub pacynki.

? Czy wśród lalek teatralnych na obrazie jest pacynka i marionetka?

Współcześni producenci tworzą zestawy takich zabawek do popularnych bajek i kreskówek.

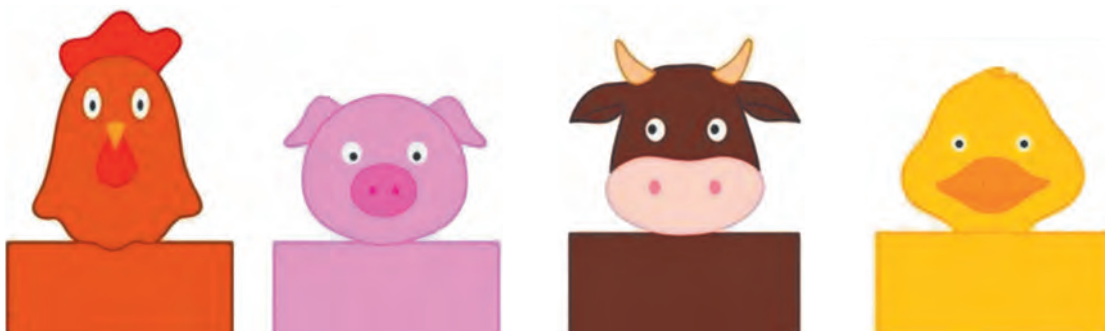

- Wyobraź sobie, że jesteś przedsiębiorcą. Oblicz, ile pieniędzy można zaoszczędzić, jeśli nie kupować gotowego zestawu zabawek, ale własnoręcznie wykonać 5-7 pacynek z papieru, tkaniny lub wełny.

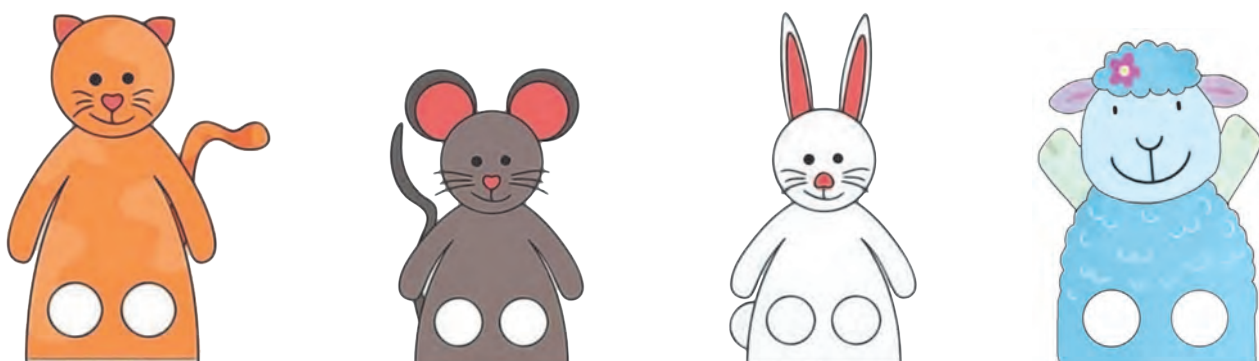

- Wykonaj pacynki, wykorzystaj symetrię.

Wariant 1 (aplikacja z papieru kolorowego).

Wariant 2 (kredki i flamastry).

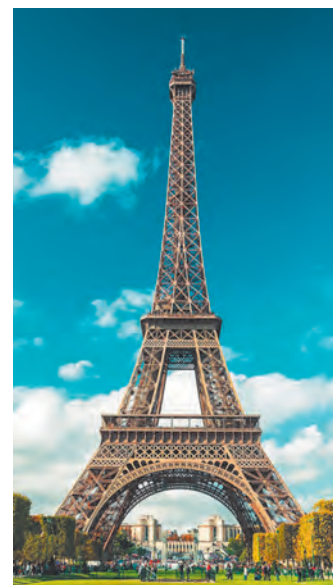
- W czasie wolnym razem z przyjaciółmi zagrajcie w niewielkim przedstawieniu razem ze swoimi lalkami.

30. ARTYSTYCZNA PODRÓŻ DO EUROPY (ciąg dalszy)

Lasolka i Barwik to miłośnicy nie tylko muzyki, malarstwa, teatru, ale także sztuki cukierniczej. Razem z nimi wybieramy się na wycieczkę dla smakoszy do Francji – ojczyzny baletu, wspaniałej kuchni, szczególnie najsmaczniejszych deserów.

Paryż jest światowym centrum nie tylko sztuki, ale także gastronomii. Dumą Francji i centrum Paryża jest słynne muzeum Luwr. A wizytówką kraju stała się Wieża Eiffla.

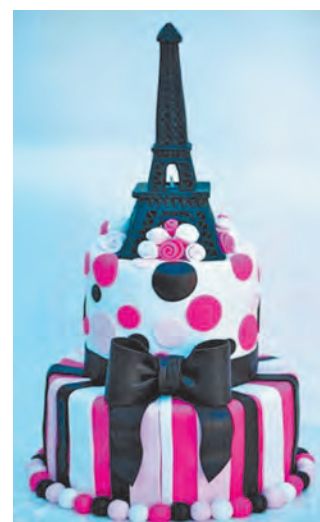

Okna wystawowe paryskich kawiarni i sklepów przyciągają uwagę wykwintnymi słodyczami. Prawie wszystkie z nich to arcydzieła cukiernicze.

 Claude Debussy. Serenada dla lalki. Lalkowy Cake-walk (z suity fortepianowej «Kącik dziecięcy»).

 Jaki charakter ma muzyka? Zastanów się, który z tych utworów jest liryczny, a który humorystyczny. Czy jest w nich choć odrobina wyobraźni?

 Emil Hradecki. Lody.

PREZENT

Muzyka *Ałła Mihaj* Słowa *Natalia Kułycz*

Приспів: Я так люб-лю цу-кер-ки, ля, ля,ля, ля, ля, ля, ля, я
 так люб-лю тор - ти, — ля, — ля, — і вся-кі по-да-рун - ки, —
 ля, ля, ля, ля, ля, ля, я - кі да-ру-єш ти! Ля, ля, ля, ля, ля, ля! Я

1. Що тобі подарувати, сонечко моє маленьке?

День, на радощі багатий?
Золотих веснянок жменьку?
Може, зграю слоненят?
Що тобі подарувать? (двічі)

Приспів.

2. Хочу я тобі сказати,
що приємніш набагато,
ніж одержувать дарунки,
їх самому дарувати.
Тож давай не відкладать.
Що тобі подарувать?
Що тобі подарувать?

Приспів.

Smakołyki (muzyka *Anna Krywuta*).
F/a «Kozacy. Dookoła świata» (fragment).

Wymyśl i wykonaj ruchy taneczne do muzyki piosenki. Jeśli chcesz, możesz zaśpiewać z wykonawcami.

W czasie wakacji częściej śpiewaj, słuchaj muzyki. Teraz możesz łatwo odróżnić muzykę liryczną lub heroiczną, fantastykę i humor.

30. ARTYSTYCZNA PODRÓŻ DO EUROPY (ciąg dalszy)

Francuscy mistrzowie cukiernicy ozdabiają ciastka, torty, lody fantazyjnymi elementami dekoracyjnymi. Ozdabiają je świeżymi owocami i jagodami, zalewają kolorową galaretką i czekoladą, dekorują słodkimi kwiatami i małymi figurkami.

? Ozdobienie którego smakołyku spodobało ci się najbardziej? Spójrz na elementy dekoracyjne wyrobów. Jakie kształty wykorzystują cukiernicy?

Każdy prawdziwy łasuch uwielbia nie tylko ciasta, ale także lody. Te przysmaki mają różne kształty, duże i małe, z orzechami lub czekoladą. Żadne święto nie może się odbyć bez częstowania tymi słodkimi i niesamowicie pięknymi wyrobami cukierniczymi.

 F/a «Cukier» («Sugar») (piosenka «Johnny, Johnny»).

 Ulep lody lub tort lodowy (*plastelina*). Zastosuj ciekawe elementy dekoracyjne – symetryczne lub nie. Aby zainteresować produktem, wymyśl wiersz lub hasło reklamowe.

 Podczas wakacji, smakując wyroby cukiernicze, uważnie przyjrzyj się i docień piękno, i oryginalność ich dekorowania.

**Wesołych i ciekawych wakacji, przyjaciele!
Do spotkania z Lasolką, Barwikiem i Med-Artem
w następnym roku szkolnym!**

SPRAWDŹ SWOJE OSIĄGNIĘCIA

Zadania Lasolki

1. Nazwij zespoły muzyczne, przedstawione na ilustracjach.

2. Które utwory muzyczne są fantastyczne, a które – komiczne?

G. Rossini. «Duet kotów»

*Ż. Kołodub.
«Królowa Śniegu»*

I. Szamo. «Scherzo»

M. Musorgski. «Gnom»

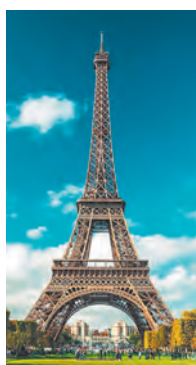
3. Wybierz ukraińskie instrumenty ludowe.

4. Jakie znasz tryby muzyczne? Czym one się różnią?

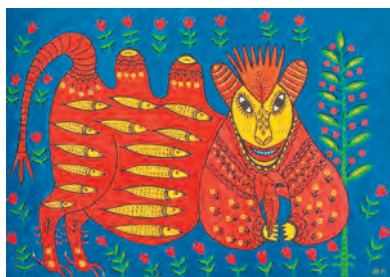
Zadania Barwika

1. Wybierz ilustracje, na których przedstawiono dzieła architektury.

2. Objaśnij, co oznaczają słowa «karykatura» i «komiks».

3. Które postacie na ilustracjach są fantastyczne, a które – komiczne?

4. Jak nazywamy obrazy na budynkach?

Zadania Lasolki i Barwika

1. Podaj przykłady kontrastów w sztuce.

2. Ułóż słowa w odpowiednich skrzyniach sztuki.

kompozycja tempo

sylwetka film animowany orkiestra

zespół pejzaż nuty

barwa dźwięku martwa natura koloryt

3. Znajdź na ilustracjach lalkę teatralną.

4. Dobierz do obrazów z podręcznika muzykę z wysłuchanych utworów muzycznych i filmów animowanych. Którą z nich wykorzystasz do wyciszenia (relaksu), a którą – do stworzenia radosnego nastroju?

SŁOWNICZEK

Abecadło Lasolki

Cykl – utwory muzyczne (albo części), połączone wspólnym pomysłem.

Orkiestra symfoniczna – grupa muzyków, która składa się z wykonawców grających na instrumentach smyczkowych, dętych i perkusyjnych.

Pauza – chwilowa przerwa w brzmieniu utworu muzycznego.

Pieśni kalendarzowo-obrzędowe – pieśni ludowe, które śpiewa się podczas obrzędów zgodnie z porami roku.

Rejestr – dźwięki głosu albo instrumentu, które różnią się wysokością (wysoki, średni, niski).

Rondo (z włoskiego ruch w kole) – forma muzyczna, w której temat (refren) brzmi kilkakrotnie, naprzemiennie z różnymi epizodami.

Suita – utwór muzyczny składający się z kilku części połączonych jednym tematem.

Symfonia – duży utwór na orkiestrę symfoniczną, który zwykle składa się z czterech części.

Tembr (barwa dźwięku) – barwa brzmienia głosu człowieka albo instrumentu muzycznego.

Tryb – spójność dźwięków w tonacji.

Wariacje – forma muzyczna, w której brzmi temat i jego motywy.

Zespół – grupa muzyków składająca się z dwóch lub więcej wykonawców, którzy wykonują muzykę razem.

Znak artykulacyjny – znak, który pokazuje, jak wykonywać muzykę.

Abecadło Barwika

Architekt – człowiek, który projektuje różne budowle.

Architektura – sztuka tworzenia budowli, ulic, placów, parków.

Dekoracja – plastyczna oprawa sceny lub wystawy.

Faktura – struktura powierzchni, jeden z głównych środków wyrazu w rzeźbie.

Ilustracja – rysunek, który towarzyszy opowiadaniu.

Karykatura – humorystyczny obraz, w którym zachowane zostaje podobieństwo do oryginału, ale wyolbrzymione zostają charakterystyczne detale.

Kolorystyka (koloryt) – harmonijne połączenie kolorów w kompozycji.

Komiks – ciąg obrazków, zwykle z krótkimi tekstami (na «dymkach»), które tworzą spójną historię.

Kreska – linia, którą wykonuje się jednym krótkim ruchem ręki.

Malarstwo – rodzaj sztuk plastycznych, malowanie farbami.

Martwa natura – przedstawienie kwiatów, warzyw i owoców, różnych przedmiotów w sztuce.

Obraz animalistyczny – obrazy (wizerunki) zwierząt.

Ornament – obraz zbudowany według rytmicznej zmiany elementów zdobniczych.

Pejzaż – przedstawienie krajobrazów w sztukach plastycznych.

Portret – malarski, rzeźbiarski lub fotograficzny obraz człowieka lub grupy ludzi.

Relief (płaskorzeźba) – wypukły obraz na płaszczyźnie.

Symetria – jest to układ identycznych części kompozycji względem linii środkowej – osi symetrii.

Sylwetka – jednobarwne przedstawienie przedmiotu, obwiedzione konturem.

Sztuka zdobniczo-użytkowa – sztuka zdobienia przedmiotów codziennego użytku.

Wycinanka – wycinanie figur z papieru, złożonego podwójnie lub więcej razy, rodzaj sztuki zdobniczej (użytkowej).

Abecadło Lasolki i Barwika

Amulet – to magiczny przedmiot, który chroni swojego właściciela.

Film – rodzaj sztuki filmowej, w której grają aktorzy.

Film animowany – rodzaj sztuki filmowej, której bohaterami są lalki albo narysowane postacie.

Humor – umiejętność zobaczenia w przedmiotach czegoś śmiesznego, dającego rozrywkę.

Kompozycja – połączenie oddzielnych detali w całościowe dzieło.

Kontrast – zestawienie przeciwieństw. W muzyce: głośno – cicho, szybko – wolno, wesoło – smutno; w sztukach plastycznych: wielkie – małe, jasne – ciemne, oddalone – bliskie.

Muzeum (z grec. – «dom muz») – instytucja, w której przechowywane są zabytki przyrody i kultury, w muzeum sztuki – dzieła sztuki.

Przewodnik – osoba, która oprowadza wycieczki po wystawach.

Parodia – komiczna imitacja innego dzieła sztuki.

Rytm – następujące po sobie krótkie i długie dźwięki w muzyce; powtórzenie albo następowanie po sobie kilku elementów w malarstwie, przede wszystkim w ornamentyce.

DODATEK NUTOWY

MARZENIA SIĘ SPEŁNIAJĄ

Muzyka W. Polianskyj Słowa J. Rybczynskyj

Є кра - ї - на ди - во - виж - них мрій. Ді - ти там у - сі ма - лень - кі
прин - ци. Від зо - рі во - ни і до зо - рі, у - ві сні лі - та - ють, на че
пти - ці. Є кра - ї - на ди - во - виж - них мрій. Там схід
сон - ця зав - жди пур - пу - ро - вий, там пли - ве ко - раб - лик па - пе -
ро - вий і у не - бі па - пе - ро - вий змій. Мрії збу -
ва - ють - ся, мрії збу - ва - ють - ся і не - га - раз - ди у - сі за - бу -
ва - ють - ся Мрії збу - ва - ють - ся, мрії збу - ва - ють - ся, з си - ніх не -
бес нам зір - ки по - смі - ха - ють - ся.

2. Є країна дивовижних мрій.
Там схід сонця завжди пурпуровий,
Там пливе кораблик паперовий
І у небі паперовий змій.

Приспів

3. Є країна дивовижних мрій.
Там ріка ніколи не міліє,
Там душа ніколи не старіє,
Там, в країні дивовижних мрій.

Приспів

DZIEŃ DOBRY LUDZIOM NA ZIEMI

Muzyka i słowa *Ihor Tanczak*

Доб - рий день! Доб - рий день! Ни - ви і по - ля.
Доб - рий день! Доб - рий день! В не - бі жу-рав - лі.
— Доб - рий день! Доб - рий день!
— Доб - рий день! Доб - рий день —

Приспів

Ма - тін - ка-зем - ля! Це для нас пос - мі - ха - єть - ся
лю - дям на зем - лі!

со - неч ко, со - ло вей - ко спі - ва - є пі - сень. Заг - ля -
да - є ве - сел - ка в ві - ко - неч - ко Доб - рий день вам, доб - рий

1. день! Це для 2. день!

2. Добрий день, добрий день, гори і ліси.
Добрий день, добрий день, крапельки роси.
Добрий день, добрий день, квіти запашні.
Добрий день, добрий день, людям на землі.

Приспів

3. Добрий день, добрий день, дощик степовий.
Добрий день, добрий день, колос золотий.
Добрий день, добрий день, в морі кораблі.
Добрий день, добрий день, людям на землі.

Приспів

NASZA OJCZYSTA UKRAINA

Muzyka *Olga Januszkewycz* Słowa *Zoja Tyszczenko*

На-ша рід - на Ук - ра - ї - на, по-ле, ліс, річ-ки, до - ли - ни. Мо-ва
Приспів:
рід - на, рід - ний спів. Це – зем-ля мо-їх бать-ків. Ти для нас од-на - є -
ди - на – на-ша рід - на Ук-ра - ї - на. Що для рід - на Ук - ра - ї - на.

2. Рідну мову ми вивчаєм,
Україну прославляєм,
Приспів

Земле наша, розквітай,
Розквітай, мій рідний край.

GIMNASTYKA PORANNA

Muzyka *Mychajło Obłeszczuk* Słowa *Raisa Obszarska*

Ой, я-ка чу - до - ва гім-нас - ти-ка ран - ко - ва. Вго - ру ру - ки
пі - дій-ма-єм, при - сі-да-є - мо, стри-ба-єм, роз-ви-ва-є - мо пос-та-ву,
під-рос-та-є - мо на сла-ву. Все це ро-бим за-люб-ки. Ми - ве-се - лі,
ми ве - се - лі діт - ла - хи

2 Ой, яка чудова
Гімнастика ранкова!
Ми виконуємо вправи
Із м'ячами й прапорцями.

Крутим обручі завзято,
Вправно лазим по канату.
Все це робим залюбки,
Ми – веселі дітлахи.

PIOSENKA NOWOROCZNA

Muzyka i słowa *Natalia Maj*

Музична партитура для пісні "PIOSENKA NOWOROCZNA". Вона складається з трьох рядків нотного запису на скрипковій лінійці з ключем фа-бемоль і ритмом 4/4. Під нотою наведено українські лірики.

За вік-ном, за вік-ном па - да - ють сні-жин-ки. Ти, ма - ту - сцю, сте-ли
І я - лин - ку гур-том бу-дем при-кра-ша - ти. Но-вий рік, Но-вий рік

Приспів
бі - лу ска-тер-тин - ку. Но-вий рік, Но-вий рік вже у на-шій ха - ті!
вже у на-шій ха - ті

Но - вий рік, Но - вий рік вже у на - шій ха - ті!

ROZBUDŹMY RADOŚĆ

Muzyka *W. Bystriakow* Słowa *O. Wrzariow*

Музична партитура для пісні "ROZBUDŹMY RADOŚĆ". Вона складається з семи рядків нотного запису на скрипковій лінійці з ключем фа-бемоль і ритмом 4/4. Під нотою наведено українські лірики.

Ко-льо - ро-вий м'яч, що лі - та - є між зі-рок — це твій
рід-ний дім, де зро-бив- ти пер-ший крок. Він да - є хліб,
він у кос - мо-сі круж - ля: ди-во - виж-ний м'яч — це од-
Приспів:
на на всіх Зем-ля. Да-да-да-да-вай - те ро-ро-ро-роз-бу-
ди-мо ра-ра-ра-ра-ра - дість на - на - на Зем-лі!
Да-да-да-да-руй - те ра-дість і на-ді - ю всім на сві-ті лю-
1. дям — і то-бі, й ме-ні, 2. і то-бі, й мені!

2. Веселковий м'яч ти тримаєш у руці,
Від рясних дощів він мов яблуко в росі.
Обережним будь, не зроби невірний рух,
Щоб не випав м'яч із твоїх гарячих рук.

Приспів

JESTEŚMY SPADKOBIERCAMI KOZAKÓW

Muzyka *Anna Ołejnikowa* Słowa *Inna Czajczenko*

Нав-кру-ги лу-на - є спів. Ми-на-щад-ки ко - за - ків,
Збе-ре-жем ми-ну-лу сла-ву - сла-ву пра-ді-дів сво - їх!
Приспів
Гей, ви брат - тя, хай ми не ба - га - ті. Все, що тре - ба,
нам да-ли бать-ки. Є внас во - ля, где щас-ли-ва до - ля,
ми - на - щад - ки слав - них ко - за - ків!

2. Жовтий степ, небес блакить, Наша зірка не згасає,
На горі вогонь горить. Нашу правду не змінить.

Приспів

BAŁWANEK

Muzyka i słowa *Mychałto Rowenko*

Ба - ба, ба - ба, ба - ба, ба - ба сні - го - ва згір - ки по - зи -
ра - є на - чеб - то жи - ва. на - чеб - то жи - ва.

2. Очі – як вуглини і морквяний ніс.
Зайчик як побачив – дременув у ліс.

3. Шапка із бляшанки, віник у руках. Не лиш для зайчаток, для лисички – жах.
4. Всі тремтять від страху: звірі і птахи. Тільки не бояться раді малюки.
5. Всіх вона лякає – баба снігова. Діток потішає сніжна голова.
6. Сонечко пригріє, забринить трава, Потече струмочком баба снігова.

PLANETA DZIECIŃSTWA

Muzyka i słowa *Diana Ptaszynska*

У кос-мо-сі, де зо-рі і пла-не-ти, де ві-зу-аль-ні со-няч-ні сві-
 ти, _____ є не-ве-ли-ка со-няч-на пла-не-та, _____ ми
 Приспів
 звід-си ра-зом всі-і я, і ти. Пла-не-та ди-тин-ства, пла-
 не-та ди-тин-ства, ве-
 не-та ди-тин-ства, по-ча-ток ман-дрів-ки в нез-ві-да-ну даль, пла-
 се-ла й бар-вис-та, про-ща-ти-ся зне-ю _____ нам _____
 трі - шеч - ки жаль _____

2. Там музика і сміх завжди лунають
 І в небі веселкові кольори.
 На жаль, туди дорослих не пускають,
 Хоча й хотіли жити там вони.
- Там роздають усім солодку вату,
 Морозиво й цукерки досхоchu.
 Я виросту і стану космонавтом
 І знов туди хоч в гості полечу.

Завантажте нотний додаток.

SPIS TREŚCI

I. WĘDRÓWKI ARTYSTYCZNE POSTACI LIRYCZNYCH I LEGENDARNYCH BOHATERÓW

4	1. Lasolka i Barwik w Krainie Sztuki	6
8	2. Galeria portretowa	10
12	3. Bohaterowie liryczni	14
16	4. Jedność człowieka i przyrody	18
20	5. Jedność człowieka i przyrody (<i>ciąg dalszy</i>)	22
24	6–7. Przyjaźń i bractwo – największe bogactwo	26
28	8. Bohaterstwo w sztuce	30
32	9. Bohaterowie w animacji	34
36	10–11. Ród kozacki nigdy nie zginie	38
40	12. Nasza chwała, piękno i wielkość	42
44	13. Noworoczny kalejdoskop	46
48	14. Noworoczny kalejdoskop (<i>ciąg dalszy</i>)	50
<i>Sprawdź swoje osiągnięcia</i>		52

II. FANTASTYCZNE I KOMICZNE POSTACIE W SZTUCE

54	15. Podróż do świata fantastyki	56
58	16. Podróż do świata fantastyki (<i>ciąg dalszy</i>)	60
62	17. Magiczne cuda	64
66	18. Magiczne cuda (<i>ciąg dalszy</i>)	68
70	19. W świecie realnym i fantastycznym	72
74	20. W świecie realnym i fantastycznym (<i>ciąg dalszy</i>)	76
78	21. Obrazki z wystawy	80
82	22. Obrazki z wystawy (<i>ciąg dalszy</i>)	84
86	23. Fantastyczne przygody w Krainie Cudów	88
90	24. Lot fantazji	92
94	25. Humor w sztuce	96
98	26. Humor w sztuce (<i>ciąg dalszy</i>)	100
102	27. Lalki w życiu i sztuce	104
106	28. Lalki w życiu i sztuce (<i>ciąg dalszy</i>)	108
110	29. Artystyczna podróż do Europy	112
114	30. Artystyczna podróż do Europy (<i>ciąg dalszy</i>)	116
<i>Sprawdź swoje osiągnięcia</i>		118
<i>Słowniczek</i>		120
<i>Dodatek nutowy</i>		122

Навчальне видання

МАСОЛ Людмила Михайлівна
ГАЙДАМАКА Олена Василівна
КОЛОТИЛО Оксана Миколаївна

МИСТЕЦТВО

підручник інтегрованого курсу для 3 класу з навчанням молдовською мовою
закладів загальної середньої освіти

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

У підручнику використано репродукції творів та ілюстрації:

С. 4. *Шу Мізогучі*. С. 6. *Мацей Шумановіч*. Рік у чарівній країні. С. 8. Скульптури Київського академічного театру ляльок. С. 9. Кадри з мультфільму «Пригоди Буратіно» (студія «Союзмультфільм», 1959 р.). С. 10. *Катерина Дудник*. *Євгенія Гапчинська*. Ілюстрація до книжки Олени Комової «Піратські історії». С. 12. *Едгар Дега*. Дві танцівниці на сцені. С. 13. *Зоріна Болдеску*. Попелюшка. С. 14. *Ганна Добродій*. Попелюшка. С. 16. *Михайло Врубель*. Царівна-Лебідь. С. 17. Кадр із мультфільму «Русалонька» (студія Волта Діснея, 1989 р.). С. 18. *Вінсент Ван Гог*. Море в Сент-Марі. С. 20. *Еппол*. С. 22. *Ольга Кваша*. На своєму подвір'ї. С. 24. *Чарльз Бертон Барбер*. Порвана струна. *Кеті Хейр*. С. 25. *Герхард Маркс*. Скульптура «Бременські музиканти» (м. Бремен, Німеччина). С. 26. *Марія Полякова*. Дівчинка з папугою. Скульптура «Діти-метелики» (Пасіфік-Гроув, США). *Корін Хартлі*. С. 28. *Сергій Артюшенко*. Ілюстрація до казки «Кирило Кожум'яка». С. 30. *Оксана Фурса*. Панно «Котигорошко» (фрагмент). *Георгій Нарбут*. Українська абетка. С. 32. *Іван Сулима*. Ілюстрація до інтерактивної казки «Котигорошко». С. 34. Кадр із мультфільму «Пригоди Котигорошка та його друзів» (студія «Українафільм», 2013 р.). С. 36. *Ілля Рєпін*. Запорозьці пишуть листа турецькому султану. С. 38. *Юрій Дяченко*. Козак Мамай. *Володимир Челелик*. Пам'ятник українським козакам – захисникам Відня (м. Відень, Австрія). С. 40. Пам'ятна монета «200 років від народження Михайла Вербицького» (2015 р.). *Володимир Стасюк*, *Андрій та Володимир Сухорські*. Пам'ятник Соломії Крушельницькій (м. Тернопіль). С. 41. Поштова марка України «Іван Піддубний» (1996 р.). С. 42. Пам'ятна монета «Петриківський розпис» (2016 р.). *Федір Богинський*. Пам'ятник Марії Приймаченко (м. Київ). *Ігор Ортинський*. Пам'ятник Леоніду Каденку (с. Клішківці Чернівецької обл.). С. 44. *Ніккі Боем*. С. 45. *Катерина Штанко*. Ілюстрації до казок. С. 48. *Наталія Курій-Максимів*. С. 49. *Катерина Штанко*. Ілюстрації до казок. С. 58. *Марина Ляліна*. Приморське містечко. С. 60. *Анна Силивончик*. С. 62. *Владислав Єрко*. Ілюстрації до казки Г. К. Андерсена «Снігова Королева». С. 64. Харбінський міжнародний фестиваль льоду і снігу (Китай). С. 66. *Інна Кузубова*. Ілюстрація до казки Г. К. Андерсена «Снігова Королева». Сцена з вистави Фінської національної опери «Снігова Королева» (постановник *Кеннет Грев*). С. 70. *Марія Приймаченко*. Українські танцюристи. Коньок Горбунюк. С. 72. *Марія Приймаченко*. Рибний цар зловив одуда і радий. С. 74. Національний академічний оркестр народних інструментів України. С. 75. Кадр із мультфільму «Фантазія» (студія Волта Діснея, 1940 р.). С. 76. *Сільві Диньо*. Фантастичні тварини. С. 77. *Ольга Бердник-Отнякіна*. *Анна Стасенко*. *Слава Леонт'єв*. С. 78. *Томас Кінкейд*. Білосніжка і сім гномів. С. 80. Експозиція музею Лувр (м. Париж, Франція, *фрагменти*). С. 82. *Віктор Гартман*. Ескіз костюмів для балету «Тріпльбі». Годинник «Хатинка на курячих ніжках». Ескіз міських воріт у Києві. С. 84. *Володимир Левін*. Натюрморт із квітами, гарбузом, фруктами. *Марина Ляліна*. Вечірнє чаювання. С. 86. *Томас Кінкейд*. Аліса в Країні Див. С. 87. Сцени з вистави Національного балету Канади «Пригоди Аліси в Країні Див» (постановник *Крістофер Відон*). С. 89. *Олександр Сидельников*. Натюрморт з білим чайником. *Олексій Потапенко*. Натюрморт з чайником. *Костянтин Скретуцький*. Скульптура Пейзажної алеї в м. Києві. С. 90. *Goro Fujita*. С. 92. *Денні Флін*. Ілюстрація-фентезі. С. 94. Сцена з вистави Харківського національного академічного театру опери і балету «Севільський цирюльник» (постановник *Володимир Лукашев*). С. 95. *Марія Приймаченко*. Лежебока ліг під яблуною. С. 96. *Анна Силивончик*. З вітерцем. С. 100. *Оксана Грек*. Мамині казки. С. 101. *Том Францен*. Пам'ятник-жарт над поліцейським (м. Брюссель, Бельгія). С. 102. Антикварні іграшки. *Карл Ворнер*. С. 104. *Віолетт Скайлз*. Чай для ляльки. *Діана Денгель*. Ляльковий лікар. С. 108. *Катерина Дудник*. С. 110. *Світлана Богатир*. Ігор Стравинський. С. 112. *Олександр Шабанов*. Ляльковий театр.

Автори віршів:

С. 37. *Ольга та Андрій Будугаї*. С. 54. *Павло Колосов*. С. 67. *Леонід Первомайський*. *Тарас Шевченко*.

Переклад з української А. Маріуци
Молдовською мовою

Редактор А. Адокей

Коректор М. Сореску

Технічний редактор С. Максимець

Комп'ютерна верстка П. Давиденка

Формат 84×108/16. Ум.-друк. арк. 13,440. Обл.-вид. арк. 11,94.

Наклад 343 прим. Зам. № 1523.

Видавець і виготовлювач видавничий дім «Букрек»,
вул. Радищева, 10, м. Чернівці, 58000.

Тел./факс: (0372) 55-29-43. Е-mail: info@bukrek.net. Сайт: www.bukrek.net

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єкта видавничої справи ЧЦ № 1 від 10.07.2000 р.

FANTASTIC

ENIGMATIC

TAINIC

MIRACULOS

COMIC

VESEL

ZGLOBIU

GLUME □

